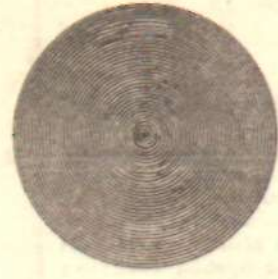

ANT

Alkılıç'ın
genç
sosyalistlere
veda
mektubu

Haftalık Dergi • 29 Ekim 1968 • Sayı 96 • 125 Kuruş

TİP'İN ÜST KADEMESİNDE NELER OLUYOR?

TUŞTAY

HAFTANIN
NOTLARI

Sanık: Kongre!

■ Amerikan hükümetlerindeki skandalları ortaya çıkarmakla ün kazanmış yazarlardan Drew Pearson ile Jack Anderson'un birlikte yazdıkları «The Case Against Congress» isimli kitapta, Amerikan yasama meclislerindeki yolsuzluklar bütün ayrıntılarıyla ortaya konulmuştur. Amerika'da olaylar yaratan ve en çok satılan kitaplar listesine giren bu esere göre, «Bütün kongredeki 100 senatör ve 435 temsilcinin gerçekten dürüst olduklarına kimse inanmamaktadır. Washington'daki hükümet binasında küçük hırsızlar ve cesur haydutlar oturmaktadır.» Bu iddia örnekler de verilerek ispatlanmakta, kongre üyelerinin çevirdikleri işler karşısında aldıkları paralar ve bir çeşit rüşvet olan bedava seyahatler, devlet kasasından ödenen eğlence masrafları rakam rakam açıklanmaktadır.

İzin verilmedi

■ Tahsin Demirel'e alt Türkiye Basın Meclisi'nde İstanbul Basın İş Sendikası'nın 250 güne yakın bir süreden beri yürüttüğü grevin 238. gününde 22 grevci işçiden ikisi emekliye ayrılmıştır. Sendikanın iki emekli işçi için grev yerinde düzenlemek istediği jübileye vilayette izin verilmemiştir. Gerekçe olarak da, Demirel'in İstanbul'a geldiği gün «kamu güvenliğinin korunması» gösterilmiştir.

İslatılan ihale

■ Dizel lokomotifleri ihalesini almaya muvaffak olan Bahaettin Moltay, bunun gereğine geçen hafta Büyük Ankara Oteli'nde kabine üyelerine mükellef bir ziyafet vermiştir. Yemekte Ulaştırma Bakanı Saadettin Bilgiç, Devlet Bakanı (eski ulaştırma bakanı) Seyfi Öztürk ve İçişleri Bakanı Faruk Sükan hazır bulunmuşlardır. Kuş sü-tü hariç her şeyin bulunduğu ziyafette bakanlar Moltay ailesiyle birlikte foto muhabirlerine samimi pozlar vermişlerdir. Bir devlet ihalesinden sonra işi üzerine alan müteahhidin bakanlara bu şekilde ziyafet çekmesi, başkent çevrelerinde çeşitli dedikoduların çıkmasına yol açmıştır.

BİS kuruldu

■ Merkezî Ankara'da bulunan Devrimci Büro İşçileri Sendikası (BİS) nun İstanbul şubesi, toplumcu büro işçileri tarafından kurulmuş ve eyleme geçmiştir. DİSK'e bağlı olan sendikaların kısa süre içinde gelişerek güçlü bir varlık göstermesi beklenmektedir.

Yardım azalıyor

■ Maliye Bakanlığı'nın çağrısı olarak Ankara'ya gelmiş bulunan OECD Genel Sekreteri Kristensen, bakanın yaptığı görüşmede «gelişmiş ülkelerde iktisadi yardım ve kredi imkânlarının ve eğiliminin gittikçe azalmakta olduğunu» belirtmiştir. Basına verdiği demeçte de Kristensen, Türkiye'nin ikinci beş yıllık plan döneminde düşünülen dış yardımı «sağlamakta güçlüklerle karşılaşacağını» söylemiş, «Bu dönemde çok dikkatli davranmak ve uygulamada esneklik sağlamak gerektiği» kanısındayım» demiştir.

TRT'ye baskı

■ Kamu İktisadi Kuruluşları ile ilgili karma komisyon raporlarının Senato'da görüşülmesi sırasında en sert tartışmalar TRT konusunda olmuş, TRT'nin kesin hesap ve bilançoları, AP'lilerin oybirliğiyle ibrâ edilmemiştir. TRT, yalnız CHP'liler tarafından savunulmaktadır. TRT hakkındaki rapor Millet Meclisi'nde de görüşülecek ve Meclis de raporu ibrâ etmezse durum mahkemeye intikal edecektir.

AİSEC dâvası

■ AİSEC toplantısında Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'ü yuhalamaktan sanık olarak Dördüncü Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanan ve bir ara tutuklanan üniversite öğrencilerini savunan avukatlarından Mahir Akdag, Ziya Nur Erfin, Yılmaz Halkacı ve Alp Kuran'ın, kendisine hakaret ettikleri iddiasıyla Yargıç Sıtkı Karabel tarafından açılan hakaret davasının duruşmasına İstanbul İkinci Asliye Ceza Mahkemesi'nde başlanmıştır. Avukatlar, olaylara Karabel'in usulsüz tutumunun yol açtığını söylemişlerdir.

Başbuğ yalnız kaldı

■ Genel Sekreter Mustafa Kaplan'ın istifasından sonra Öndörtlerden Numan Esin, Şefik Soyuyüce ve Münir Küseoglu da CKMP'den ayrılmışlardır. Muzaffer Özdağ, Dündar Tager, Rifat Baykal ve Ahmet Er'in de yakında başlarının çaresine bakacakları ve Türkiye'nin 1969 seçimlerine yalnız başına gireceği tahmin edilmektedir.

Matbaalara baskın

■ New York'ta International Publishers yayınevince yayınlanan ve hiçbir Bakanlar Kurulu tarafından yasak yayınlar listesine alınmayan Josef Stalin'in «Lenin» adlı eseri, Haboru Kitabevince yayınlanmasından onbeş gün sonra, İstanbul 4. Sulh Ceza hakimi Cemal Batır'un kararıyla toplatılmıştır. Sivecihtan toplatma kararı alan polisler, kitabın ve kapağının basıldığı matbaalara geceyarısı baskın yapmışlardır.

Sosyalist yargıç

■ «Sosyalist Türkiye» isimli kitabının beraat etmesi üzerine mesleğine iade edilen sosyalist yargıç Ali Faik Cihan, Akçaabat İlçesi'ndeki sorgu yargıçlığı görevine başlamıştır. İlk olarak «Düzköy Cihan» ile ilgili ilk soruşturmayı yapan Cihan, daha sonra meslektaşlarının ve halkın tebriklerini kabul etmiştir.

ALİ FAİK CİHAN

tir. Cihan, kendisini kutlayanlara «hakkında açılan dava ve ona bağlı işlemler benim için nasıl bir sürpriz olmamışsa; yeniden göreve başlanmam da katıyen bir sürpriz değildir. Zaten başka türlü olması da düşünülemezdi» demiştir.

Yargılandılar

■ Haziran ayında haklarını almak için boykot ve işgal hareketine başvuran Ankara ve İstanbul Olgunlaşma Enstitüleri öğrencileri ile Ankara Fen Fakültesi öğrencilerinin yargılanmasına başlanmıştır. Boykotçu öğrenciler, kuvvet kullanmadıkları, yıldırdan beri elde edemedikleri hakları sağlamak için bu yola başvurduklarını söylemişlerdir. İstanbul Üçüncü Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılanan Olgunlaşma Enstitüsü öğrencileri Sema Gülden, Sevinç Sert, Aytaç Kongül, Pi-yale Aras, Gülsen Mutlu, Sevinç Uygur, Nihal Ercoskun, Nezahat Genç, Serhat Uğurlu, Meliha Uysal ve Süeda Mertoglu'dur.

İrgatların yürüyüşü

Tarsus Beyaz Çimento fabrikası işçileri aylıklarını alamadıkları ve sendika kuran 20 arkadaşları işten atılmak istendiği için bir gösteri yürüyüşü düzenlemişlerdir. Fabrikadan Atatürk Anıtına kadar yapılan yürüyüşe çeşitli sendikalar ve Tarsus Fikir Kulübü katılmıştır. Günde on lira alan işçiler kötü yaşama şartlarını dile getiren pankartlar taşıyarak fabrika yöneticilerini protesto etmişlerdir. Ayrıca patronun daha önce kurdukları iki sendikayı baskı ile kapatıldığını açıklayan işçiler, yeni kurdukları Çimento Sanayii İşçileri Sendikası'nı kapatılmayacaklarını, sendika kurdukları için işten atılan arkadaşları yeniden işe alınmaya kadar direnmeye kararlı olduklarını belirtmişlerdir. Öte yandan, Tarsus'ta toplumcuların kurdukları Tarsus Fikir Kulübü'nün yıllık kongresi yapılmış ve başkanlığa Teoman Çataklı getirilmiştir. Ayrıca köylere gönderilmek üzere bir kitap ve gazete toplama kampanyası açılması da kararlaştırılmıştır. Tarsus'ta toplumcular köylere gönderilecek yayınları «T.F.K. - Belediye Sarayı altı, No. 3 - Tarsus» adresine beklemektedirler.

Milyonluk dizel lokomotifleri ihalesini üzerine aldıktan sonra bunu mükellef bir ziyafetle ıslatan Bahaettin Moltay, esli Annelise Moltay, Demirel'in bakanlarından Öztürk, Sükan ve Bilgiç ile beraber...

Kurultay sonrası

■ İnönü'nün oyların yeniden sayılmasını emretmesi üzerine yapılan ikinci sayımdan sonra da CHP Meclis'in kuruluşunda bir değişiklik olmamış ve partinin yönetimi Ortanın Solcuları ile Göbekçilerin harman olduğu saşures bir kadroya teslim edilmiştir. Bundan böyle, Ecevit ekibinin şimdiye kadarkinden daha sağda bir politika izleyeceği ve İnönü'yü koşturmamağa dikkat edeceği anlaşılmaktadır. Ecevit, teşkilatı elinde bulunduran çıkarıcıları karşısına almamak için konuşmalarına da dikkat etmeğe başlamıştır. Son güneş gezisi sırasında fıstık tefecilerine çatmağa hazırlanan Ecevit'e bir gazeteci bu tefecilerin CHP'li olduklarını hatırlatmış, bunun üzerine Ecevit fıstık tefecilerine çatmaktan vazgeçmiştir. Kurultay'da «burjuva demokrasisi» ni savunmaktan söz eden Ecevit, bundan böyle teşkilatı söz sahibi çıkarıcılara herhalde kolay kolay çatamayacaktır.

Kan döküldü!

■ Sürekli tahrikler sonucu, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi boykotunda öğrenciler birbirlerine girmiş ve nihayet kan dökülmüştür. Boykota karşı olan çevrelerin desteği alıan bir kısım öğrenciler, sabah saat üç sıralarında Tıp Fakültesi'nin kapılarını tutarak derslerin başlamasını sağlamaya çalışmış ve bu yüzden boykotçu öğrencilerle kapışmışlardır. Özel olarak hazırlanmış taş ve sopaların kullanıldığı kavgada, son sınıf öğrencilerinden Halûk Çağlar başından ağır şekilde yaralanmıştır.

Adı değiştirildi

■ Geçen yıl ANT tarafından açıklanan Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu Tasarısı'nı, Demirel Hükümeti, bu defa ismini değiştirerek «Milli Güvenlik Kanunu Tasarısı» adı altında meclise sevkedecektir. Adı değiştirilen terör tasarısı son şeklini almış olup, gerekçesinde üzeri kapalı olarak T.C.K.'nın 141 ve 142. maddelerinin işlemediği ileri sürülmekte, bu boşluğun doldurulması amacıyla tasarının hazırlandığı bildirilmektedir. Tasarıda ayrıca birliği müessesesi kaldırılmakta, bu kanuna göre açılacak davaları görmek üzere ağır ceza yargıçlarından kurulu bölge mahkemeleri teşkil edilmektedir.

Üsler taşınıyor

■ Jacqueline ile Onassis'in evlenmeleri üzerine Yunan Cuntası bir kısım tutukluların düşünün verdiği sevinçle serbest bırakmış, Amerika da yeniden Yunanistan'a ağır silah ve savaş uçağı vermeye başlayacağını açıklamıştır. Yunan - Amerikan ilişkileri güçlendirilirken eski bakanlardan Andreas Papandreu, Amerika'nın İspanya'daki üslerini gelecek yıl Yunanistan'a taşıyacağını söylemiştir.

Sunay'ın lüks otoları

■ Cumhurbaşkanı Sunay, gittiği yerlerde kendisine tahsis edilen otoları beğenmediği için, İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nin açılışı için Eskişehir'e giderken iki lüks otomobilini de nakliye uçağı ile naklettirmiştir. Bu laraf örneği büyük tepki yaratmıştır.

M. Ertuğrul'a çağrı

■ İstanbul Belediye Meclisi'nce, Şehir Tiyatroları eski baş rejisörü Muhsin Ertuğrul'un yeniden görevine dönmesi kararlaştırılmıştır. CHP'lilerin verdiği ve TİP'lilerin de desteklediği önerge mecliste kabul edildikten sonra Muhsin Ertuğrul'a bir telgraf çekilerek karar kendisine meclisin minnet ve şükranlarıyla birlikte duyurulmuştur.

İhsani'ye dâva

■ Cumhuriyet Savcılığı, halk ozanı Aşık İhsani hakkında iki dâva açmak üzere harekete geçmiştir. İhsani'nin Düzce'deki konuşmasında «devlet kuvvetlerini tahkir» ettiği, Altındağ'daki konuşmasında da «komünizm propagandası yaptığı» iddia edilmektedir.

Açık Oturum

■ Türk Edebiyatçılar Birliği kendi lokalinde 31 Ekim Perşembe günü saat 18'de «Günümüzün edebiyatı açısından Türk halk edebiyatı» konulu bir açık oturum düzenlemiştir. Açık oturumda, halen Türkiye'de bulunan tanınmış bilim adamımız Prof. Pertev Naili Boratav da konuşacaktır.

Gülele dönüyor

■ Partiler arasındaki transferler hızlanmaktadır. CHP'den ayrılan Zeynep Koçak ile Dursun Akçoğlu'nun Güven Partisine girmesinden sonra, CHP'yi itham ederek ayrılan Eski Genel Sekreter Gülele'nin de, seçimlerden önce CHP'ye dönmesi ve bu konuda açıklama yapması beklenmektedir. Gülele'nin giriş beyannameini İnönü imzalayacaktır.

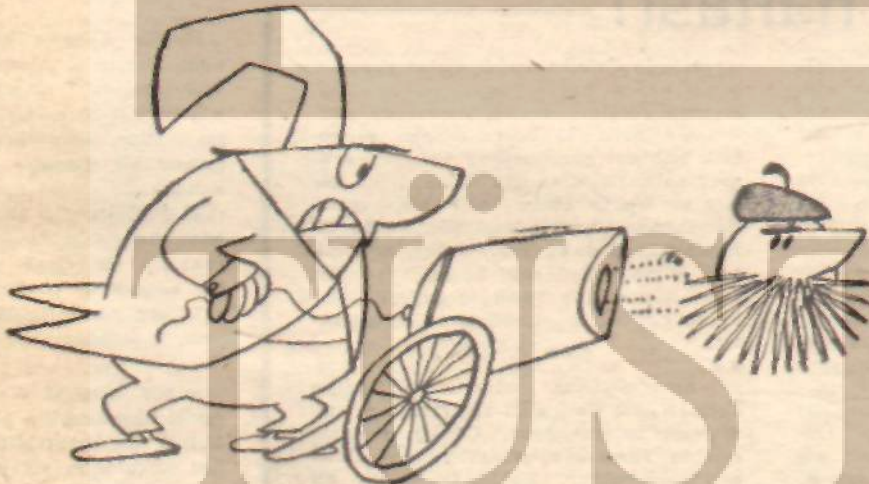
DOĞAN ÖZGÜDEN

Kimler sorumlu?

TÜRKİYE sosyalist hareketini yönetenler, bugünlerde tarih önünde büyük bir sınav veriyor. Ayarlardan beri Türkiye'nin tek sosyalist partisi içinde süregelen huzursuzluk nihayet günlük gazetelere de yansımış ve «TİP'te Anlaşmazlık» haberleri günlerce manşetleri işgal etmiştir. TİP'in yüksek kademesinde patlak veren anlaşmazlığın ne olduğu öteki sayfalarımızda genişliğine izah edilmiştir. Bu açıklamalardan da anlaşılacağı gibi, görünürdeki neden, TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar'ın özellikle Çekoslovakya olaylarından sonra yaptığı konuşmalarda, partinin bilimsel kuruluşunda ve yetkili organlarında görüşülmemiş ve karara bağlanmamış bazı görüşleri parti adına kamuoyuna açıklamış ve genel yönetim kurulu üyelerinden bazılarının karşı çıkışına rağmen bu görüşleri ısrarla tekrarlamış olmasıdır. Geçen yazımızda da belirtmiştik; Aybar'ın, parti yöneticilerince üzerinde tartışılmamış ve karara bağlanmamış görüşleri partiyeye mal ederek kamuoyuna açıklaması büyük hatadır. Bu şekilde davranılması şüphesiz sert tartışmalara yol açacaktır. Nitekim öyle olmuştur. Partinin en yüksek organlarında bir çok üyeler Aybar'ın kendi görüşlerini partiyeye mal ederek açıklamasına şiddetle karşı çıkmışlardır. Bu tepkiye hak vermemek mümkün değildir. Ceberut devlet yönetimine karşı olduğuna sık sık tekrarlayan Aybar'ın bu demokratik anlayışı, her şeyden önce, başkan bulunduğu partide uygulaması, bilim kurulu ve yönetim organlarına saygı göstermesi zorunludur.

NE var ki, Aybar'ın davranışları ne kadar hatalı ise, önceki hafta Aybar'a karşı çıkanların üst organlarda meseleyi koyuş biçimleri ve genel tutumları da o oranda yanlış olmuştur. Partinin ilk günlerinden beri Aybar ile birlikte çalışan, onun bütün başarılarına ve bütün hatalarına ortak olan, onun partiyeye mal ettiği bugünkü görüşlerine çok yakın görüşlere imza koyan, hatırla ve hattâ birinci ve ikinci kurultay sonrası bir takım görüş ayrılıklarında kendileri gibi düşünmeyen bir çok partinin tasfiyesine genel başkan zorlayan kimselerin, böyle birdenbire Aybar'a cephe almaları ve uzlaşmaz tutum takınmalarını kolay kolay izah etmek mümkün değildir. Anlaşmazlık konusu olan meselenin genel yönetim kurulunda, hattâ önümüzdeki ay toplanacak olan parti kurultayında görüşülmesi, Aybar'ın eleştirilmesi, eğer daha güçlü bir aday varsa genel başkanın değiştirilmesi yolu açıktır. Ama bütün bu yollar açıkken, kurultaya bir iki hafta kala, meseleyi, yetkileri sınırlı bir merkez yürütme kurulunda, çok dar bir kadro içinde kesin sonuca bağlamaya kalkışmak, en hafif deyişle duygusal bir davranıştır.

BU satırların yazıldığı sırada, TİP Genel Yönetim Kurulu, «Türkiye sosyalizminin emekçi halk kütlelerine açık ve seçik olarak anlatılmasının somut yollarını görmek üzere» Genel Başkan Mehmet Ali Aybar tarafından toplanmaya çağırılmıştır. Merkez Yürütme Kurulu'ndaki çatışmadan sonra Aybar'ın İzmir II Kongresi'nde yaptığı konuşmada, anlaşmazlığa sebep olan deyimlerden ve örneklerden hiç söz etmemesi, kendisine karşı gösterilen tepkiyi dikkate aldığı kanıtlanmıştır. Aybar'a karşı çıkanların da, bu konuşmadan sonra uzlaşmaz tutumda direnmeyerek, uzun süreden beri genel başkanla paylaştıkları sorumluluğu hiç dehişse kurultaya, hattâ 1969 seçimine kadar devam ettirmeleri gerektir. Tabii bu biraz da, böyle durumlarda sırt duygusal ve kişisel nedenlerle lider'den çok lider'ci kesilenlerin taşkınlıklarını kontrol edebilmelerine bağlıdır. Her zaman belirttiğimiz gibi TİP önümüzdeki seçim döneminde sarsıntısız, bölünüşsüz atlatmak, parlamentoda en azından 15 milletvekili ile varlığını korumak zorundadır. Bütün gayretler bu noktada yoğunlaştırılmalıdır. Teorik tartışmalarla kaybedecek zaman yoktur. TİP'in böyle yüzeyde nedenlerle sarsıntı geçirmesi ve 1969 seçiminde başarısızlığa uğraması halinde, bugüne kadar Aybar ile birlikte hareket edip de son anda ona karşı çıkmış görünenler de sorumluluktan ve tarih önünde Türkiye sosyalistlerine hesap vermekten kurtulamayacaklardır.

TİP ÜST KADEMESİNDE NİCİN ANLAŞMAZLIK?

TÜRKİYE İşçi Partisi'nde bir süreden beri görülen huzursuzluk nihayet geçen hafta günlük gazetelerin başlıklarında yer alarak kamuoyuna yansımış, partinin muhtemel gelişmeleri konusunda çeşitli yorumlara yol açmıştır.

Huzursuzluğun görünürdeki nedeni şudur:

TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, Çekoslovakya Olayları'ndan sonra yaptığı çeşitli konuşmalarda Sovyetler Birliği'nin Çekoslovakya'ya askeri müdahalesini şiddetle yererken yeni bir takımı teorik görüşler getirmiştir. Aybar, bu konuşmalarında, Sovyetler Birliği'nin tutumunu, «Bolşevik Partisi'nin iktidarı ele geçince; Sovyet Devleti'ni kendisine tabi ve bir gizli ihtilal örgütü örneğinde, merkeziyetçi, otoriter ve totaliter ve giderek bir polis devleti halinde kurmuş olması» gerekçesiyle izah etmiş, Türkiye'de kurulacak olan sosyalizmin diğer ülkelerdeki sosyalist rejimlerden farklı bir «hürriyetçi sosyalizm» olacağını söylemiştir. TİP Genel Başkanı, partisinin kuracağı bu «hürriyetçi sosyalizm» rejiminde burjuva demokrasisine ait bir çok müesseselerin de yagıtılacağını belirtmiş, bu arada Türkiye'deki sosyalistlerin sadece Marx'tan ve Lenin'den yapılan çevirilerle yetinmemelerini, Kautsky ve Rosa Luxemburg gibi sosyal demokratların eserlerini de okumalarını, onların da görüşlerini öğrenmelerini tavsiye etmiştir.

Aybar'ın bu görüşleri ilk olarak TİP Genel Yürütme Kurulu'nun geçen ay Ankara'da yaptığı bir toplantıda, başta Behice Boran, Prof. Sadun Aren ile bazı milletvekilleri ta-

rafından eleştirilmiştir. Aybar'ı eleştiren genel yönetim kurulu üyeleri, «hürriyet» kavramının sosyalizmin bünyesinde mündemiç bulunduğunu, sosyalizme ayrıca bir «hürriyetçi» takısı eklemenin gereksiz olduğunu, Türkiye sosyalizminin niteliklerinin başka ülkelerdeki sosyalist uygulamaları yargılayarak değil Türkiye'nin gerçeklerini değerlendirerek tesbit edilmesi gerektiğini, sosyalist düzende halka ne kadar yararlı olabileceği bugünden tesbit edilemeyecek burjuva kurumlarının savunulmasının ve yarım yüzyıl öncesinin teorik tartışmalarını sürdüren kişilerin eserlerinin partilere tavsiye edilmesinin doğru olmadığını söylemişlerdir.

Uzun görüşmelerden sonra Aybar'ın «hürriyetçi sosyalizm» görüşünün parti kurultayına götürülüp götürülmemesi oylama konusu yapılmıştır. Çankaya İlçe kongresine gittikleri için toplantıdan ayrılmak zorunda kalan Boran, Aren ve arkadaşlarının katılmadıkları oylama sonunda 8 üye Aybar'ın görüşünü desteklemiş, 4 üye karşı çıkmış, 12 üye de çekimser kalmıştır.

Oylama Aybar'ın lehinde sonuçlanmış olmakla beraber üyelerin büyük kısmının çekimser kalması genel başkanın tutumunun tam anlamıyla oylanmadığını ortaya koymuştur.

Bununla beraber Aybar daha sonra İstanbul ve Ankara il kongrelerinde yaptığı konuşmalarda da aynı görüşleri tekrarlamıştır. Aybar'ın görüşlerinde ısrar etmesi karşısında TİP Ankara İl Kongresi'nde Merkez Yürütme Kurulu üyesi ve Urfa Milletvekili Behice Bo-

NİHAT SARGIN
TİP Genel Sekreteri

ran da bir konuşma yaparak, «kişisel görüşlerini ortaya koymuştur.

Ve nihayet bu anlaşmazlık, TİP Merkez Yürütme Kurulu'nun önceki hafta yaptığı toplantıya getirilmiştir. Toplantıda Genel Sekreter Nihat Sargin ile Behice Boran, Sadun Aren, Şaban Erik ve Minnetullah Haydaroglu başkanlığa bir önerge vererek Genel Başkan Mehmet Ali Aybar'ın son konuşmalarında açıkladığı görüşlerin partiyi bağlamadığını teşkilata bir genelge ile duyurulmasını istemişlerdir. Aybar, beş imzalı önergenin, kendisini genel başkanlıktan uzaklaştırmak amacı güttüğünü belirterek böyle bir önergeyi gündeme alamayacağını bildirmiştir. Beşler'in önergelerinde ısrar etmeleri üzerine Merkez Yürütme Kurulu'nun sendikacı üyelerinden Genel Sekreter Rıza Kuş, İbrahim Çetkin, Rahmi Esgizhan ve Kemal Nebioğlu bir yeterlik önergesi vererek konunun tartışılmasını önlemişlerdir. İsteklerinin gerçekleştirilmemesi karşısında beş üye toplantıyı terketmişlerdir. Bundan sonra Genel Başkan ile Merkez Yürütme Kurulu'nun beş üyesi arasındaki anlaşmazlık günlük basına da aksetmiş ve halkoyunun malumu haline gelmiştir. Beşler, davranışlarının doğrulu-

M. HAYDAROĞLU
M.Y.K. Üyesi

ğunu ispatlamak ve taraftar kazanmak için çeşitli temaslar yapılarak, yüksek kademe-deki sendikacıların, TİP Diyarbakır Milletvekili Tarık Ziya Ekinç'in ve İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın Aybar'ı destekledikleri görülmüştür.

Evet, anlaşmazlığın görünüşteki nedeni budur. Ancak, taraflar arasında, meselenin bu kadar sert konulmasını gerektirecek kadar köklü görüş ayrılıkları var mıdır? Partilileri ve kamuoyunu geçen hafta en çok meşgul eden soru bu olmuştur.

Aybar'ın parti liderliğine geçtiği günden beri Beşler'in genel başkanlığı olan ilişkilerini

ŞABAN ERİK
M.Y.K. Üyesi

ve onun görüşleri karşısındaki tutumlarını gözden geçirenler, arada derin bir görüş ayrılığı olmadığını derhal farkedebileceklerdir.

Her şeyden önce, TİP'in demokratik yoldan iktidara gelmeyi amaçlayan bir parti olduğu konusunda partinin hiçbir yöneticisinin itirazı yoktur. Esasen partinin tüzük ve programı TİP'in demokratik yoldan iktidara yürüten ve demokratik, bağımsız bir Türkiye sosyalizmi kurmak amacı güden bir parti olduğunu kesin şekilde ortaya koymuştur. Bu görüşü kabul etmeyen bir kimsenin, değil parti yöneticisi, parti üyesi olması dahi mümkün değildir.

Bugün Aybar'a karşı çıkmış olan Beşler'in şimdiye kadarki konuşmaları, yazıları ve imza koydukları kararlar da gözden geçirilince, «demokratik ve bağımsız bir Türkiye sosyalizmi» konusunda görüş ayrılığı olmadığı görülecektir. Bu bakımdan, bazı çevrelerin, Beşler'in bu hareketini «hürriyet tanımayan bir sosyalizm peşinde koşmak» şeklinde yorumlayanlar büyük yanlışlığa içindedirler.

Söz konusu olan, sadece genel başkanın bu görüşleri yukarıda da belirttiğimiz gibi bilim kurulunun ve yetkili organların tasvibinden geçirmemiş bir takım terimler ve örneklerle izah etmiş olmasıdır. Bu örneklerin ve terimlerin kullanılmaması halinde iki taraf arasında büyük bir görüş ayrılığı kalmamaktadır. Nitekim, Merkez Yürütme Kurulu'ndaki tartışmadan sonra Genel Başkan

Türkiye'de De Gaulle haftası!

Özel uçak Esenboğa hava alanına 25 Ekim Cuma günü saat 14'de indikten sonra, en büyük kişi o'du... Herkese tepeden baktı ve bu bakış Türkiye'de bulunduğu süre içinde sürüp gitti ve altüst olan trafik yüzünden milyonluk Ankara ve İstanbul şehirlerinde halk sık sık De Gaulle'ün kulaklarını çınlattı...

Yurdumuzda bulunduğu süre içinde ikili görüşmeler, yemekler, ziyaretler, kabuller, geçit törenleri dolayısıyla Sunay ile De Gaulle karşı karşıya geldiler... Ashında bu karşı karşıya gelmeler hiçbir önem taşımadı. Önem taşıyan, De Gaulle'ün radyo ve televizyonda verdiği demeg ile teknisyenler arasındaki görüşmelerdi... De Gaulle, söyleyeceğini söylemiş ve işi kesip atmıştı. Kalanı sonuca bağlamak teknisyenlere aitti.

29 Ekim geçit töreni için yıllardan beri görülmemiş bir hazırlık yapıldı, törene katılacak birlikler ve jet uçakları en azından beş kez prova yaptı...

De Gaulle'ün Türkiye'yi ziyareti

sürekli propaganda dolayısıyla halk tarafından ilgi ile karşılandı. Fakat, yol- lar yüzünden işler aksadı, gerek Ankara'da, gerek İstanbul'da hayat yarı yarıya felce uğradı... Bu arada günlerce uykusuz kalan binlerce polis, De Gaulle için seferber edildi. Bütün bu tedbirler, Fransa'dan özel olarak gelen dedektiflerin tavsiyeleri üzerine alınmıştı. Kısacası, tüm hazırlıklar Paris'ten verilen emirler üzerine yapılmıştı.

Ziyaret ile ilgili öyle basit konular üzerinde durulmuştur ki, bir «Terlik Meselesi» Fransa ile Türkiye Dışişleri Bakanlıkları arasında, skandal olmaksızın son anda aklıkonulmuştur. Camileri pabuçla gezereceği bildirilen De Gaulle, ayaklarının rahatsızlığını ileri sürerek özel olarak Türkiye'de yapılan 48 numara terlikleri giymeyeceğini yazılı olarak Türkiye'ye duyurmuştur. Bunun üzerine, Fransa'dan pabuçların üzerine giyilmek üzere 50 numara terliklerin yaptırılıp getirilmesi, bu önemli mesele- nin büyüüp skandal olmasını önlemiştir...

De Gaulle'e bu kadar önem verilmesinin nedeni gayet basittir. Çünkü, Süleyman İktidarı azalan Amerikan yardımının getirmek üzere olduğu ekonomik buhranı gidermenin yollarını aramaktadır. Bu aramada düşündüğü ise, her ne olursa olsun batılı bir kapitalist ülkeye yanaşabilmektedir. Bu ülkenin Amerika, Fransa, Japonya, İngiltere olmasının hiç önemi yoktur. Önemli olan bir batılı emperyalist ülkenin ekonomik himayesine sığınmaktır.

Ama görünüşte odur ki Süleyman İktidarı, De Gaulle'ün ziyaretinden umduğunu bulamamıştır. Çünkü, Fransa'nın da Türkiye'ye istediklerini verebilecek gücü yoktur. Fakat, De Gaulle eli boş dönmüş olmamak için bol bol vadelerde bulunarak Süleyman İktidarı'nın eline çomaklı çekerler vermiştir. Yakında, çekerler bitecek ve elde çomaklar kalınca, Süleyman İktidarı yeni kapılarımlarını çekmeye hazırlanacaktır...

Onur BARTU

Başlangıçtan beri birlikte çalışan Genel Başkan Mehmet Ali Aybar ve Merkez Yürütme Kurulu Üyesi Behice Boran arasındaki anlaşmazlık nedir?

RIZA KUAS
TİP Genel Sekreteri

ÇETİN ALTAN
TİP İstanbul Milletvekili

TARIK
ZİYA
EKİNCİ —
TİP
Diyarbakır
Milletvekili

kan Aybar İzmir II Kongresi'nde bu tepkileri dikkate alarak bazı yöneticilerde allerji yaratan terimleri ve örnekleri kullanmadan, Beşer'in de daha önceki tutumları içinde kolay kolay itiraz edemeyecekleri şu konuşmayı yapmıştır:

«Türkiye'yi de, emekçi sınıflarımızı da ancak ve ancak Türkiye sosyalizmi kurtaracaktır. Burada bir noktayı bir kere daha açıklamak isteriz. Şüphesiz kapitalizmden sonraki aşamanın adı olarak sosyalizm bir tanedir. Keza kapitalizmden sonraki üretim ilişkileri yönünden de sosyalizm bir tanedir. Kapitalizme karşı bir tane sosyalizm vardır. Fakat bilimsel bir metoda dayanarak sosyalizmin için yürütülen mücadele bakımından olsun, gerçekleştirilen sosyalist biçim bakımından olsun sosyalizm bir tane değil, çok örnekli bir rejimdir. Sosyalizm, her ülkenin kendine özgü tarihsel şartlarına göre başka başka biçimlerde gerçekleşmektedir. Her toplumda sınıf mücadelesi, o toplumun içinde bulunduğu şartlara göre yürütülmekte ve emekçi sınıflar iktidara gelince sosyalizmi, gene içinde bulundukları ve toplumdaki topluma değişen, özgün ve somut şartlara göre, ister istemez ayrı biçimlerde gerçekleştirmektedirler. Bu gerçek, sosyalizmin dayandığı bilimsel metodla kesin olarak ortaya konmuştur.

Türkiye sosyalizmi demokratik, insancıl bir sosyalizm olacaktır. Sosyalizmin bünyesinde

mündemik olan hürriyetçilik, belki de ilk olarak Türkiye sosyalizminde gerçekleşecektir.

Şüphesiz bu, somut bir hürriyetçilik değildir. Sömürü hürriyetini kapsayan bir hürriyet değildir. Bu, emekçi sınıfların devlet yönetimine fiilen katılmasından doğan ve emekçilere somut olarak hür ve eşit yaşama olanakları sağlayan ve giderek somut insanın bütün ayabancılıklarından kurtulması demek olan tarihin süreci içinde somut bir hürriyetçiliktir.

Önümüzde bizi büyük bir imtihan bekliyor. 1969 seçimlerinde mutlaka başarıyla çıkacağız. Bu, başarıyı halkımıza sosyalizmin güzel yüzünü sevdirecek sağlayacaktır. Türkiye sosyalizminin «Osmanlı tipi» merkezci, tekelci, ceberrut bir devlet getirmeyeceğini, kimseyi devletin kölesi durumuna düşürmeyeceğini; tam tersine, emekçi sınıfların devlet çarkını kendi elleriyle çevirecekleri bir düzen getireceğini, yalanlarla tek kurtuluş yolunu reddetmesi için aldatılmak istenen çilekçi halkımıza köy köy, semt semt dolaşarak anlatacağız. Ta ki, bir-cik kurtuluş yolunun Türkiye sosyalizmi olduğunu bilinçle ve yürekten kavrayasın...

Aybar'ın İzmir konuşmasından sonra Behice Boran ve arkadaşlarının partinin selameti için uzlaşmaz tutumdan vazgeçmeleri ve kurultaya, hatta 1969 seçimine kadar partide herhangi bir sürtüşmeye meydan vermemeleri, bu anlaşmaz-

Halka güvenmek

Yaşar Kemal

Tutucu güçler hiç boş durmuyorlar. Feryüzündeki sömürü sürüp gitsin diye dehşet bir çahışmanın içindeler. İnsanların köleliği sürüp gitsin diye denemedikleri oyun kalmadı. Amerikalılar Türkiye'ye barış gönüllüleri, türlü araştırma kurulları gönderdiler. Yıllar yılı Türkiye üstünde uzun araştırmalar yaptılar. Bu uzun araştırmalardan sonradır ki, Türkiye'deki her camii bir harp meydanı haline getirildi. Amerikalıların bu uzun araştırmalarından sonradır ki, devlet içindeki devlet eli sopalı çember sakallılar ordusu kuruldu. Türkiye'de bugün eli sopalı çember sakallıların diktatörlüğü var. Türkiye'de hiç bir ileri harekete soluk bile aldırıyorlar. Dünya'nın hiç bir yerinde ibadet yerleri böylesine kardeşi kardeşe düşman kılmak için kullanılmamıştır. Sömürücülerin ezeli usulleridir. Kardeşi kardeşe düşman etmek ve sömürmek. Amerikalının da uzun bir araştırmadan sonra bulduğu, kardeşin kardeşe düşman olacağı yer camii. Halbuki Müslüman dini düşmanı dost eden bir dindir. Ve camiler dostluk yerleri olmuştur, öyle anılmıştır. Ve her gün camilerle Amerikanaleyhtarlarına, AP muhaliflerine, bağımsızlıktan yana olanlara karşı bir düşmanlık açılıyor. Camilerdekiler kıyama çağırıyor. Amerikaya, AP'ye karşı olanlara komünist deniliyor. Ve her gün camilerde «bu komünistlere ölüm» diye bağırılıyor. Köleliğe karşı olanlara ölüm.

Dünyada sömürgeci güç bütünüyle seferber. Halklar uyandırsa onlar bütün melanetlerini kullanacaklar. Halkın dinini nasıl halkın ekmeginin, vatanının karşısına dikiyorlarsa, halkı da kendi faydasının karşısına dikeceklerdir. Bütün gayretleri budur. Her şeyden faydalanıp halkı kendi faydasının karşısına dikmek güzel bir usuldür. Ve bunda da başarıya ulaştıkları çok olmuştur.

Öyleyse buna karşı ne yapalım? Biz de halkın dininin üstüne mi yürüyeceğiz? Din zaten ölü, çürümüş, bitmiş, zararlı bir kurum mudur, diyelim? Halk zaten cahil, kendisine karşı bir topluluk mudur, diyelim. Birakin sarhoğu yıkılana gitsin mi, diyelim. Halkı kargımıza alıp ona karşı yürüyeceğiz mi? O kendi faydasına dönüceye kadar onun hacir altına mı alalım? Yoksa tam onun aksini yapıp halk dalkavuşu mu olalım?

Halkın katılmadığı, onaylamadığı bir sosyalizm ayakta kalmaz. Kalsa da eninde gecinde çöker, kendini yitirir.

İktidarda olmamış partililerin ortak temennisi haline gelmiştir.

Bu safhadaki büyük tehlike, bazı kişilerin, sırf kişisel ve duygusal hesaplarla iki taraf arasındaki sürtüşmenin devam etmesinden çıkar ummalarıdır. Ne yazık ki, TİP'in kısa siyasi hayatında bunun örnekleri zaman zaman görülmüştür. Görüş ayrılığına konu olan meselelerin karşılıklı anlayışla giderilmesi ve partinin tüzükle, programla tesbit edilmiş çizgisinde birleşmesi mümkün iken, kişisel ve duygusal hesaplarla hareket eden bazı kişiler sürtüşmeleri körüklemişler, partide bir takım kopmalar yada kopartılmaları sebep olmuşlardır. Hele partinin milletvekili seçimine gireceği ve milli bakla-ye sisteminin kalkması olmasa dolayısıyla milletvekili adedini artırmakla, hatta korumakta güçlük çekeceği 1969 seçimleri öncesinde sırf sandalye elde etmek için genel başkan geçici bir anlaşmazlığa düşen kişileri tamamen ekarte etmek için büyük çaba harcamaları ihtimali oldukça kuvvetlidir.

Böyle bir durum şüphesiz

Halk bütün yönleriyle yozlaştırılırsa, en büyük halk kurumu, din, halkın köleleştirilmesi için kullanılırsa, halk kendi faydası üstüne kör bir fil gibi yürütülürse, her gün geçtikçe halk radyosu, vaazı, sineması, politikası, çocuk yayınlarıyla köleliğe doğru, yozlaşmaya doğru itilirse biz ne yapalım mı, demeliyiz. Bu yele bu kar dayanmaz diyerek ya halkı hacir altına almamalı, yada ona dalkavukluk mu etmeliyiz?

Her geye karşın halk uyanabilir. Kendi faydasına karşı kör bir fil gibi yürüyen halk bu kötü yolundan döndürülebilir. Halkın akıl almaz bir sağduyusu vardır. Gözü bir gün iki gün yumar, üçüncüsünde açar. Böyle olmasaydı hiç bir şekilde dünyanın hiç bir yerinde sosyalizm kurulamazdı. Halk kendi tabiatı icabı sosyalizmi kurmağa, onu geliştirmeye, onu güzelleştirmeye mecburdur. Onun bu mecburiyetini çok iyi bilmeli, hesaplamalı, ona güvenmeliyiz. Bütün çabamız halkın üstünde, halka karşı bir örgüt kurmak değil, halkı örgütlemek olmalıdır. Elimizdeki o büyük gücü halkı örgütlemek için, halkı uyanırmak, sosyalist harekete kazanmak için kullanmalıyız. İstemin arkadan geldiği gibi halkın arkadan gelmesi çok zor oluyor. Halkla birlikte sosyalizmi kurmak en kolay, en sağlıklı, en tutarlı yoldur. Bütün gücümüzle halkı uyarmağa çalışsak çok iyi ederiz. Halk uyanır, güçlenir de karşı güçler varken sosyalizmi zorla kurduramazlar, görüldüğü o zaman başlarına geleceği. Halkı uyandırmak, halkı örgütlemek çok zor iş. En zor olanı o. Zor ama sağlam iş. Halkın kurduğu sosyalizmde, sosyalizm şimdiye kadar olagelen hastalıklarının birçoğundan salim kalabilir.

Bütün gücümüzü halka varmak için harcamalıyız. Bizim doğrumuz sömürücülerin, kölelik taraftarlarının yaptıkları yalanları, kandırmaları bir anda yıkıp yerle bir edebilir. Halka varmadıkça, onun elini tutmadan halkı suçlamak kolay. Bir varalım ona, bir elele verelim, seyreyleyin o zaman gümbürtüyü. Halkın olumlu yanı olumsuzluğundan daha güçlüdür. Yalan tarlasına düşen doğru tohumunu halk çabuk yeşertir. Savaşların en güçlü halka ulaşabilmek savaşdır. Sömürücüler bunu bildikleri için halkla ilericiler arasında bütün engellerini yıkarlar. Sosyalizm savaşçıların ilk öğrenecekleri gerçek, halka güvenmek olmalıdır.

partinin geçici de olsa zaafa uğramasına, hatta 1969 seçimlerine güçsüz olarak girmesine yol açacaktır.

Önümüzdeki yasama döneminde özellikle bir Prof. Sadun Aren'in, bir Behice Boran'ın genel yönetim kurulu ve parlamento çalışmalarında yokluğu kendisini adamaklı hissettirecektir.

Üst kademelerde olup bitenlerin ıyızından habersiz teşkilat kulaktan dolma öğrendiği son gelişmeleri endişe ile izlerken bu çatışmada yıpranmış yöneticiler, Aybar'ın İzmir konuşmasından sonra ortada ciddi bir anlaşmazlık kalmadığı varsayımından hareket ederek tarafları uzlaştırmak için teğebbüs geçmişlerdir. Bu teğebbüsler sonucunda Genel Başkan Mehmet Ali Aybar, hafta sonunda TİP Genel Yönetim Kurulu'nu, «Esasları parti program ve tüzüğünde tesbit edilmiş bulunan, bağımsız, demokratik Türkiye sosyalizminin emekçi halk kütellerine açık ve seçik olarak anlatılmasının somut yollarını görüşüp karara bağlamak üzere olağanüstü

toplantıya çağırmıştır. Bu toplantıda Genel Yönetim Kurulu'nun bütün üyelerinin mutlakla bulunması sağlanmıştır.

Cumartesi akşamı dergimiz bağlandı sırada Genel Yönetim Kurulu'nun olağanüstü toplantısı devam etmektedir. Toplantıda alınacak kararlar ve yayınlanacak görüşler, TİP'in müstakbel gelişmeleri bakımından hayati önem taşımaktadır.

Hafta sonunda kendileriyle temas edebildiğimiz tabandaki partililerin genel görüşü, bu geçici anlaşmazlığın, herhangi bir kopmaya veya kopartılmaya meydan verilmeden giderilmesi, parti genel başkanı ile genel yönetim kurulu ve merkez yürütme kurulunun ilişkilerinin sağlam esaslara bağlanması ve önümüzdeki ay toplanması beklenen büyük kurultayın bütün çalışmalarını 1969 seçimlerinden partinin sandalye kaybetmeden çıkmasını sağlayacak formüller üzerine taksit etmesi şeklindedir.

Üst kademenin tabanın bu isteğine nasıl cevap vereceği hafta başında belli olacaktır.

Öğrenci istekleri nihayet hükümete veriliyor

Gençler gerekirse meclis önünde de direnecekler

Osman S. AROLAT

İSTANBUL Üniversitesi fakülteler yönetim kurullarında görüşülen reform tasarıları senato alt komisyonundan da geçerek Senato onayına sunulmuştur. İstanbul Üniversitesi Senatosu'nun onayından sonra reform sorunu yasal isteklerin görüşülmesi için Büyük Millet Meclisi'ne sunulacaktır. Yasal haklarla ilgili olarak, İstanbul Üniversitesi İlgali Konseyi Merkez İcra Komitesi 15.10.1968 günü yapılan toplantı sonrası Senato alt komisyonuna görüşlerini yeniden bildirmiştir.

Bu toplantıda fakülte yönetim kurullarında yapılan ve senato alt komisyonunca öğrenci temsilcilerine iletilen şekil öğrencilere yeterli ve tutarlı görülmüştür. Bu nedenle doçent-profesör ayırımının kaldırılması, kürsü şefliğinin yeni bir sisteme bağlanması, bilimsel çalışma ve denetim konuları ele alınmış ve önceki teklifler tekrarlanmıştır. Öğrencilerle ilgili tekliflerde esas olarak öğrencilerin yönetime katılması meselesi yeniden işlenmiştir. Bunun dışında yeni öğrenci örgütlerinin kurulması ve bunların bütün öğrenciyi kapsayacak yapıya bürünmesi için teklifte bulunulmuştur. Tam çalışma konusunda Hukuk, Edebiyat, Eczacılık, Orman, Fen, Cerrahpaşa Tıp ve İşletme Fakültelerinin bu konuda aldıkları karara öğrenciler de katıldıklarını belirtmişler ve itikaf süresinin 3 yıl olarak tesbit edilmesini istemişlerdir.

Üniversite Yönetim organları için yapılan değişiklikleri eksikliğin görülen öğrenciler, asistanların da yönetime katılması yolunda aldıkları eski karar tasarılarında ısrar etmişlerdir. Öğrenciler, disiplin işleriyle ilgili çalışmalarını da yetersiz bularak reform tasarısındaki uygulamanın mutlaka ele alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Özel okullar konusunda vakıflaştırma tezinin fakülteler genel kurullarında hakim olmasının eksikliği ve yanlışlığı üzerinde de görüşlerini belirten öğrenci temsilcileri, bu konuda da reform tasarısında ortaya koydukları devletleştirme tezi üzerinde ısrar ettiklerini belirtmişlerdir.

Bu konuda görüşüne başvurduğumuz İlgali Konseyi Genel Sekreteri Toygun Eraslan şunları söylemiştir:

«Hazırda başlayan İlgali ve boykot hareketlerinin ahdan kısa vadeli sonuçları bir anlamda yeterli olmuştur. Belge, harç ve burs meselelerinde değişiklikler elde edilmiştir.

«Ancak bu yeterli değildir. Çünkü bu konularla ilgilenen herkesin kolaylıkla görebileceği gibi mesele, bu kısa vadeli sonuçlara bağlı değildir. Bizim için ana sorun full-time, özel yüksek okulların devletleştirilmesi, öğrencinin yönetime katılması ve halka dönük bir üniversitenin kurulmasıdır.

Bunun için Anayasa Mahkemesi'ne sormalarını istememize rağmen öğrencinin yönetime katılması meselesini kendileri halletmek istemektedirler.

«Ayrıca eğitim meselelerinin doğrudan halledilmesi de yeterli ve düzenli bir sonuca biz öğrencileri ulaştırmayacaktır. Eğitim ana düzenden soyutlanamayacağı için, yapılan değişimler eksik ve yetersiz kalacaktır.

«Az gelişmiş ülke gençliği olarak bizlerin yapacağı eylemler sürekli ve emekçi sınıfa yandaş olduğu oranda önemlidir.»

İlgali konseyi başkanı Kemal Bingöllü'ye göre öğretim üyelerinin üç sorun üzerindeki görüşlerini ele almak, açıklama bakımından yeterlidir.

«Sırasıyla ele alırsak üzerinde durulması gereken konular full-time, özel yüksek okullar ve öğrencinin yönetime katılmasıdır.

«Full-time meselesinin en yanlış örneği Tıp fakültesinde teklif edilen tabii senatörlüğe benzer yapıdır. Eski öğretim üyeleri müteşep hak olarak parti-time çalışabilecekler, bundan sonra üniversitede görev alırlarsa full-time çalışacak-

«Özel okulların mevcut statüsünün bir rezalet olduğu herkes tarafından kabul edilmektedir. Fakat fakülte yönetim kurullarında ağır basan görüş vakıflaştırma'dır. Bizim görüşümüzse bunun da bir dalevere olduğu ve devletleştirmenin gerekliliğidir.

«Öğrencinin yönetime katılması meselesinde ise anayasaya aykırılık kurulların dillerinde. Ama sadece lafzını alarak hükme varmaktalar. Komisyon görüşmelerine baksalar meselelerin ahdan

öğrenecekler. Bizim istediğimiz, tekrarladığımız gibi görüşümüzün meclise sunulacak tasarısı da yer alması ve gerçekten sıkıyıkça durumun Anayasa Mahkemesince karara bağlanması.»

TEKNİK ÜNİVERSİTEDE

18 Haziran 1968 günü İstanbul Teknik Üniversitesi'nde başlayan boykot hareketi bir aya yakın bir süre devam ettikten sonra son bulmuştur. Bu boykot arasında «halka dönük eğitime» sloganını ele alan öğrenciler bir ana rapor ve 6 fakülteye özgü raporla durumu inceleyerek sonuçları rektörlüğe bildirmişlerdir. Bunun yanı sıra İlgali konseyi, İlgali sonrası çalışmalarının izlenmesini öğrenci birliğine bırakmıştır.

13 Temmuz 1968 günü Sena-

Teknik
Üniversite
Merkez
Araştırma
Kurulu
Üyesi
Aydoğan
Büyükdözen

TOYGUN ERASLAN
— İlgali Konseyi Sekreteri —

KEMAL BİNGÖLLÜ
—İlgali Konseyi Başkanı—

mak kararındadır. Bu konuda görüşüne başvurduğumuz İ.T.Ü. Ö.B. Merkez Araştırma Kurulu Üyesi Aydoğan Büyükdözen şunları söylemiştir:

«Biz çalışmalarımızda üç şeyi amaçlamaktayız. Tartışılabilir bir üniversite ortamı yaratmak, öğrencinin yönetime daha doğrusu üniversite yapısı içerisinde girebilmesini sağlamak ve üniversitenin mali özzerkliğine kavuşmasını başarabilmek. Temelde ise amacımız, yeni ve halka dönük düzeni gerçekleştirebilmektir.

«Bize İlgalin getirdiği tek şey öğretim üyelerinin bizimle masa başında tartışmak zorunda kalmasıdır. Bu tartışmayı sürdürebilmek için hızla teknik eğitimin yeni raporunu hazırlamaktayız. Yapacağımız şey üniversite içinde fiili ve sürekli bir tartışma alanı doğurmaktır.»

Düzen mi, dümen mi ?...

Sayın İnönü Kurultay sonunda yapılan Parti Meclisi seçimlerine alavere karıştığı kanısına kapılıp, oyların yeniden sayılmasını emretmiş. Emreder, emreder! Kömür gelir Zonguldak'tan, emir gelir Emirdan. Şimdi Kurultay D'vani üyeleri memleketlerinden kopuşup, pösteği saymaya Ankara'ya koşacaklar. Onlar pösteğin taşıyıcı ayıklıya dursun, Ortanın Kolcularında da yürek. Selânik tabii... Seytan azapta gerek! İnönü gine insafli davrandı, oy sandıklarını sırtlarına verip, Ankara caddelerinde bızretleri yalın yapıldak doluşturmada bir ağzından CHP Sosyalist deşilme diye bangır bangır bağırmadığına şükretsinler!.. Siz ne hakla tutar da, İnönü'nün Dümen Değiştireceğiz! sözünü Düzeni değiştireceğiz! diye yomularsınız!.. Gerçi İnönü, Türkiye kurulacak Yeni Dünya'da yerini alacaktır! diye bir laf etti, etti ama; bu, Türkiye Amerikan İttifakını bozmalı, NATO'dan ayrılmalı! demeye gelmiyordu ki!.. Eco ve arkadaşları azkalein Amerikalı velinimetlerini gücendiriyorlardı!.. Yahu, böyle boynuzdan büyük işlere kalkmadan, büyük sözler etmeden, acıp sözlüğü, bir baksanıza!.. Yeni Dünya'nın karşılığında Amerikan Karama yazılı!.. Yani İnönü, Yeni Dünya'da yerimizi alacağız, dediyse, bu Sizleri, fazla leriye giderseniz, birer iki-

şer tebdilhavâ için Amerika'ya yollarım, ha! anlamıyadı!.. Ben mi sululuğa vuruyorum yoksa işi?.. Yok be, canım! Tersine... Sevgili Eco fazla ciddiye aldı bu Ortanın Kolculuğu işini!.. Suphi Baykam'dan örnek alsın bakal!.. Adam, nasıl hemencecik ortanın kolculuğundan istifa edip, İslâfide için Haşhaş şirketinin başına geçiverdi!.. Sayın Muammer Aksoy da kavradı durumu. CHP bir şahıs partisi olmaktan kurtulmadı diyor. Ve yavaş yavaş millet de anlıyor, CHP'nin yönetiminde bir şahıs partisi ve siyasal tutumunda alabildiğine şahsiyetli bir parti olduğunu!.. Onun için de farklı encâmı yaklaşıyor!.. Hani Lâz muavin kamyonu manevra ettiren soföre arkadaş kılavuzluk eder, bağırırmış; Sol yapı!.. Sağ yapı!.. Sol yapı!.. Derken, Adam ezdun! diye çıkırmış!.. Bizim Halkçılar da öyle, sol yaparken, sağ yaparken partiyi ezcekler allımallah!.. Bir hikâye daha var, onu da anlatayım!.. Bu yazıda hikâyeyi fazla kaçırdık ama, olsun!.. Zaten CHP de sittinsenedir milletin başında vızıldayan bir sinek masalından başka ne!.. Bursa Yunan İlgali ne uğramış. O arada ressam Balaban'ın köyü Seğköy'e de Yunanlılar girmiş. Yunan binbaşı köylüleri toplamış etrafına, kendi de çınarın gölgesine kurulmuş; kahve getirmişler, içmiş, üstüne de

bir bardak su... Bir bardak su daha istemiş, onu da içmiş!.. Suyumuz çok güzel, demiş!.. Köylülerin arasında Mehmet dayı atılmış!.. Çok iyi sularımız vardır, diye girmiş!.. Çamlıpınar'ın Karacaptınar'ın suyu da iyidir ama, Ulupınar'ın suyu birincidir, demiş!.. Yunan komutanı hemen oradan bir çocuk çağırması. Göt evine, en kocaman testiye al, gel! diye buyurmuş. Testi gelince bu sefer Mehmet Dayı'ya İhtiyar, demiş, al şu testiye, doldur, getir Ulupınar'dan bakalım, medhettiğin kadar varmış mı Ulupınar'ın suyu!.. Mehmed Dayı, çaresiz aştırmış testiye, koyulmuş yola!.. Dörtbeş saat ötede pınar!.. Üstelik sarp bir tepenin doruğunda!.. Vurmuş bayıra gidiyor, testi omuzunda!.. Kan ter içinde öyle!.. Nacakları ellerinde, odundan dönen köylüler Mehmed Dayı'yı görünce, Testiyle böyle nereye gidiyor acep! diye şaş kalmışlar. Biri dayanamamış sormuş, Nereye gidiyon böyle, Mehmet Dayı? diye. Heç sorma, öğlum, demiş İhtiyar. Ağzımla bir halit yedim, onu yıkamaya Ulupınar'a varacağım!..

O emsal, şimdi de Halkçılar ağızlarıyla yedikleri Solculuk nöhnesini yıkmak için daha epyı bayır tepeceğe benzerler!.. Testiyi yolda kırmazlarsa tabii!..

Can YÜCEL

Adalet mi ? Engizisyon mu ?

Çetin ÖZEK

(Şadi Alkılıç'a)

SONUÇTA Şadi Alkılıç altıbuçuk yıl ağır hapis cezasına mahkûm oldu ve ceza kesinleşti. Altı yıldır bunun için uğraşanların, altı yıldır 60 yaşını çoktan doldurmuş bir insanın cezaevine girmesi için çalınan gözleri aydın. Artık memlekette adaletin olduğuna inanabilir, chuzur-u kalbler uyuyabilirler. Cumhuriyet Gazetesine yazdığı kısa bir yazıyla sosyalizmi yurdun kurtuluşu için tek yol olarak göstermek gibi büyük bir suç işleyen Şadi Alkılıç yeniden cezaevine dönecek. Artık Türkiye'nin bütün çıkmazları bitecek, az gelişmişlikten kurtulacağız. Günlük güllistanlık olacak yurdumuz. Alkılıç uzun yıllar daha cezaevinde yatacak ya, artık kuşkusuz yaşayabiliriz bu topraklar üzerinde. Hem de bütün dünyaya göstermiş oluyoruz, ne kadar adalet düşkünü, ne kadar demokrasiye bağlı olduğumuzu. Bu şekilde kanıtıyoruz dünyanın en demokratik ülkesi olduğumuzu. Dünyadaki bir çok ülke de demokratik diye geçinirler. Hepsi yalancıklardan demokrat bu ülkelerin. Hangisi cezalandırıyor sosyalizmi savunan kısacık bir gazete yazısını. Sadece biz demokrasi adına bu işi yapıyoruz.

ALKILIÇ'ın cezasına kesinleşmesiyle, altı sene süren bir mücadele de yeni bir döneme giriyor. Neler olmadı ki bu altı sene içinde. Önce İstanbul 3. Ağır Ceza Mahkemesi 29 Şubat 1964 tarihinde oybirliği ile Alkılıç hakkında beraat kararı verdi. Bu beraat kararı, Yargıtay 1. Ceza Dairesince yargıçların takdir hakkını, özgürlüklerini sınırlandıran ve Alkılıç'ı ile de mahkûm ettirmek isteyen bir ifadeyle bozuldu. Bu bozma kararı 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nin yürekli yargıçlarından gereken cevabı aldı. Yargıç Uluer Yüceöz ve İsmet Paksoy, Yargıtay Kararı karşısında davadan çekiliyorlardı. Çekilme kararı üzerine, işe İstanbul 5. Ağır Ceza Mahkemesi el koymuştu. 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nin değerli yargıçları da Alkılıç'ı cezalandıracak bir husus görmemişler ve beraat kararı verdiler. Fakat Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 5. Ağır Ceza Mahkemesinin kararını bozarak, mahkûmiyet hususunda ısrarda bulundu. Yargıtay'ın bu kararı karşısında İstanbul 5. Ağır Ceza Mahkemesi için mahkûmiyet hükmü vermekten başka çare yoktu. 5. Ağır Ceza Mahkemesi'nin mahkûmiyet hükmü, «komünizm propagandası yapılması» nedeniyleydi. Bu hüküm temyizden Yargıtay 4. Ceza Dairesinde incelendi. 4. Ceza Dairesi suçun varlığını kabul etmekle beraber, fiilin nitelendirilmesini değiştirmişti. Alkılıç'ın suçunu komünizm propagandası olarak kabul etmeyen 4. Ceza Dairesi, suçta, «komünizmi övmek» olarak kabul etmişti. 4. Ceza Dairesi bu kabul tarzını uzun delil ve gerekçelerle açıklarken, Alkılıç'ın cezasını da birbuçuk yıla indiriyordu. Ama memlekette savcılar vardı ve bu savcılar adaletsizliğe tahammül edemezlerdi. Alkılıç'a verilen birbuçuk yıllık ceza da azdı ve adaletin yerine getirilmesi gerekirdi. Bu nedenle Yargıtay 4. Ceza Dairesi'nin aleyhine Yargıtay savcıları Genel Kurul'a itirazda bulundular. Genel Kurul adaleti yerine getirdi çok gükür ve Alkılıç'ın cezası yeniden altıbuçuk yıla çıkartıldı. Yargıtay Ceza Genel Kurulu ada-

leti yerine getirirken de fazla gerekçe göstermeye lüzum görmemişti. Genel Kurulun 33 üyesinden 19 üyesi Alkılıç'ın altıbuçuk yıl cezaevine konulmasından yanaydılar, 14 üye ise kargıt oy vermişlerdi; Alkılıç'ın fiilinin komünizm propagandası olmadığını savunuyorlardı.

ALKILIÇ davasının uzun hikâyesine bu kısa özetini, bir insana altı yıl süreyle bir yazı için ne derece çekirildiğini göstermek, adalet adına kişiye ne derece acı verildiğini ortaya koymak amacıyla yaptık. Bereat hükümleri, ağır mahkûmiyet hükümlerine dönüşürken, ağır mahkûmiyet hükümünden hafifine geçirilirken ve tekrar ağır mahkûmiyete geri döndürülürken Şadi Alkılıç'ın da, zaman zaman cezaevine konulup çıkartıldığını, sonra tekrar çıkartıldığını belirtmek gerekir. Bunca birbirine kargıt işlemler içinde altı yıl bir insanın süründürülmesi, adaletin maksadının çok dışına düşmekte ve işkence durumuna girmektedir. Çağımızda, engizisyon işkencelerine yer yoktur. Hele adalet adına engizisyon işkencesi yapılmaz. Alkılıç davasının gelişimi kendisi için olduğu kadar, gerçekten adaletten yana olanlar için de engizisyon işkencesi durumuna girmiştir. Bu arada bu işkenceyi tamamlamak için adalet bakanlarının meclis kürsülerinden anayasaya aykırı olarak adaleti etkileyecek beyanlarda bulunduğunu da belirtmek gerekir. Alkılıç davası gerçek demokratik düzenlerde aklın alamayacağı ve hukukun dışına düşen bir sonuca varmıştır.

1 Yargıtay Ceza Genel Kurulu, nereden hükmediyor, delilini nereden buluyorsa, Alkılıç'ın yazısının salt benimsediği fikirlerin propagandasını yapmak için gazetenin açtığı yarışmaya katıldığını belirtmektedir. O zaman, Yargıtay'ın bunu açıklığa kavuşturmalıdır; yazının yayınlanmasını Alkılıç mı sağlamıştır? Yazının yayınlanması gazetece gerçekleştirilmiştir ve bu yazıyı yayınlayıp yayınlamamak hususunda gazete tek yetkili olan yerdir. Öyleyse, Alkılıç'ın yazıyı yayınlamak propagandası yaptığı iddiası gerçeğe aykırıdır. Nitekim Yargıtay 4. Ceza Dairesi de fiilin propaganda olmadığını belirterek aynı husus üzerinde durmuştur.

2 142/1. madde aynen İtalyan Ceza Kanununda da mevcuttur. Fakat İtalya'da hiç kimse'nin aklına bir gazete yarışması Alkılıç'ınkinden çok daha sert olsa dahi, cezalandırmak gelmemektedir. Alkılıç davasının dosyasında mevcut Saragat, Nenni gibi düşünür ve politikacılara ait mektuplar Alkılıç'ın yazısının cezalandırılmak istenmesinden doğan hayretin ifadesi olan beyanlarla doludur. Hayret etmemek de elden gelmez. Bu düşünürlerle göre demokratik olduğunu iddia eden bir ülkede salt düşüncenin açıklanmasının cezalandırıldığı görülmüş değildir. Nitekim, İtalyan Ceza Kanunu uygulamasında da, madenin, sadece anayasanın kabul ettiği esaslar dışın-

da düzenin değiştirilmesi için halkın somut bir şekilde eyleme itilmesi fiilini cezalandırdığı kabul edilmektedir. İtalyan hukukçularına göre, sosyalizm, komünizm propagandası yapmak, bu düzenlerin yerleşmesi için cebri gerekli görülen bunun doktriner açıklamasını yapmak suç sayılmamaktadır (1). Suç olarak kabul edilen husus, halkın, bir düşünce açıklaması dışında, cebri yollara tahrikidir. Düşüncenin konusu ne olursa olsun, çağımız bunun cezalandırılmayacağını kabul etmektedir. Bu kısaca belirtilen hususlar bilimsel gerçeklerken, Yargıtay, Alkılıç'ın «istihdaf eylediği maksatları» gerçekleştirmek için söz konusu makaleyi yazdığını ileri sürmektedir. Bu ifade tamamen bilim dışı, hukuk dışıdır. Bir makale bir maksadın gerçekleşmesi için «fiil» olarak kabul edilemez. Bu yazıyı cezalandırarak anayasa dışı bir fiili değil, doğrudan doğruya düşüncüyü cezalandırmak demektir. Tarihî sorumluluktan kurtulmak için, bu noktaları aydınlatılması gerekir.

3 Anayasa Mahkemesi, 141,142. maddeleri Anayasaya uygun sayarken, bu maddenin düşüncüyü cezalandırmadığını, cebri eylemleri cezalandırdığını, anayasanın sosyalizme imkân tanıdığını ve 141,142. maddelerin bu imkânı kaldırmadığını ileri sürmüştür. Yargıtay ise, düşüncüyü, sosyalizmi, düşünce açıklama haklarını sınırlandıran kararıyla, Anayasa Mahkemesi'nin düşüncesini yalanlar durumu düşmektedir. Yargıtay'ın bu kararı karşısında, ya Yargıtay 141,142. maddeyi esas şumulünün dışında uygulamıştır ve bu durumda hukuki hata yapmıştır; ya da Yargıtay 142. maddeyi doğru uygulamıştır, bu durumda Anayasa Mahkemesi'nin 142. maddeyi anayasaya uygun sayarken ileri sürdüğü gerekçeler yanlıştır ve sonuçta 142. madde anayasaya aykırıdır. Bizim bu konudaki kanaatimiz, Anayasa Mahkemesi'nin kararı 142. maddenin Anayasaya uygun sayılabilmesi için yeterli değildir. Fakat ayrıca Yargıtay da 142. maddeyi olayda yanlış uygulamıştır. Biz bu inançtayız. Fakat gerekli olan bir insanı altı buçuk yıl hapse mahkûm eden Yargıtay'ın bu sorunlar üzerinde durması ve sorunları aydınlatma çıkartmasıydı.

ALKILIÇ'ın davası üzerinde hukuk açısından daha duracak değiliz. Her yanlışla hatalı bir karar karşısında olduğumuz inancı içindeyiz. Yargıtay 4. Ceza Dairesince Alkılıç aleyhine verilen kararın İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nce incelenmeden, alelacele Genel Kurul'a bozulmasının da adil olmadığını düşünüyoruz.

Hukuki hatalar, antidemokratik ve anayasaya aykırı yasalar ve bağkalari. Gerçek olan Şadi Alkılıç'ın çağımızın bir Dreyfusu gibi yeniden y. Jarca hapse konulacağıdır. Beyler, paşalar, yurtseverler, adalet düşkünüleri, gözünüz aydın Alkılıç haptase giriyor. Bilmem rahat uyumanız için yetecek mi bu?

(1) Bu konuda bk. ÖZEK, 141-142, İstanbul 1961 s. 98-111

Hoşça kalın genç do

Yol göründü 'eyine garip ser'imes... Bizim serüven bittiği yerden başlıyor: Şu günler içinde hapis edecekler beni.

Bomboş kafalı —daha doğrusu kafa-sız— yaratıkların ağır ve ters davranış-ları.. İnsanlığın çok altında bir yığın acı gerçek... Bu karanlık filim yeniden baş-lıyacak.

«Girdik bu şanlı cenge,
Çekmek gerek belasını.»

Sen vatansevermişsin, sen bu yoksul halkın kurtuluşu için hapse giriyormuş-sun.. Kim okur kim dinler? Kim anlar? Yine polisler, yine jandarmalar, yine gardiyanlar: Zincirler, karanlık odalar.. Pireler, tahtakuruları, fareler... Ya bun-lar da olmasa ben ne yaparım?

Kelime bulamıyorum; buna en büyük ve namuslu hukukçular (feci adli hata) diyorlar...

Adli hata... Adli hata... Yedi yıldır be-nim maddi hayatım perişan oldu, haya-tım gidiyor.. Hata, ha?

Askerlikteki gibi: Yat, diyorlar.. Ya-tıyoruz...

Kalk! diyorlar, kalkıp hapisten çıkı-yoruz. Yürü, diyorlar, sürgünden sürgü-ne gidiyoruz, şimdi yine yat, diyorlar,

çaresiz yatacağız. İşte yaptıkları hata bukadarecek...

Bir insan inandığı fikri gazetede yaz-da diye altı yıl hapis, iki yıl sürgün ve müebbeden —amme haklarından yoksun bırakılan... Yok, böyle şey çağdaş dün-yada.

Ne yapalım:

Kimisi mebus olur, kimisi hapse gi-
rer,

Bu düzende kör tuttuğunu öper.

Ben, Adalet Tarihinin bu kadar feci bir adli hataya düşmemesi için çok uğ-raştım, Yüksek Mahkemelere yazdığım dilekçelerde aynen: «Ben, kendimi kur-tarmak için değil, siz hakimleri ve ada-leti kurtarmak için bu savunmayı yapı-yorum, yoksa inandığım sosyalizm yo-lunda, bu zavallı yoksul Türk halkı uğ-runu bir değil, bin Şadi Alkılıç feda ol-sun.» dedim.

Ne dedikse kâr etmedi, Dünyanın ve Türkiye'nin en ünlü profesör, düşünür, şair, yazar ve hatta Cumhurbaşkanı benimi mahkûmiyetimi protesto ettiler... Yine de HAPIS!..

Bu bir Dre

CUMHURİYET gazetesinin dü-zenlediği «Yunus Nadi Arma-ğanı» yarışmasının konusu, 1962-63 yı-lında Türkiye'nin kurtuluş yolunun «Li-beralizm mi yoksa sosyalizm mi ola-cağı» idi.

Yarışmaya yüzlerce yazı geldi. 1938 Harp Okulu olayından beri ha-pislerde, sürgünlerde çile çeken bir aydın, bir düşünür olan Şadi Alkılıç da, fikir ve kanaatini «Türkiye'nin tek kurtuluş yolu: Sosyalizm» başlıklı ya-zısında açıklamış, ancak memur oldu-ğu için «Hikmet Alkılıç» takma adını kullanmıştı. Yarışma jürisi, yüzlerce yazı arasından bu yazıyı «yayınlanma-ya değer» bularak seçti ve yazı 12 Ara-lık 1962 tarihli Cumhuriyet'te yayın-landı.

Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 16.6.1964 günlü kararına göre, Alkılıç'ın yazısın-da, «gerçekçi ideal taşımayan yöneti-cilerin, bencil ve çıkarıcı zümrelerin elinde, bilimsiz bir politikanın baskısı altında yoksul ve perişan hale gelen Türk Milletinin tek kurtuluş yolunun sosyalizm olduğu, artık bekleyecek za-man kalmadığı ve derhal sosyalist prensiplerinin benimsenmesi gerektiği ifade ve izah olunduktan sonra, bunun tahakkuku için (sosyal adaletsizliklere, haksızlıklara, insanların insanlara kul olup sömürmelerine karşı isyan duygu-ları taşınmak,) (bütün mal ve mülkün devletleştirilerek ilim yoluyla ortakla-şa kullanılmasına inanmak,) (sermaye-darlığın, ağalığın, beyliğin, patronlu-ğun, özel sektör bir deyimle mülkiye-tin kaldırılması gerektiğini anlamak), (bütün işlerin ve işletmelerin, tek mil-gelirleri devlet tarafından pay edilme-sini istemek gerektiğini)» söylüyordu.

Ancak, 5.6.1963 tarihli Amerikan Newyork Herald Tribune gazetesinin başyazısına göre bu makale bugün herhangi bir Avrupa ülkesinde hiçbir tepki yaratmayacak özelliktedir. Fa-kat son kırk yıldan beri solculuğun bir tabu haline geldiği Türkiye için bu, bir istisnadır... Yazıda işaret edilen

adaletsizliklerin ve kusurların çoğu Türkiye'de halen mevcuttur. Bundan daha önce çok söylenmiş ve özellikle 1960 yılında, Menderes'in devrilmesi ile sonuçlanan askeri hükümet darbe-sinden sonra sol eğilimli birçok gaze-tede yayınlanmıştır. Bununla birlikte bu tenkitçilerin çoğu şimdiye kadar entelektüel planda kalmış ve büyük halk çoğunluğu tarafından kolayca an-lanılmamıştır. Fakat Şadi Alkılıç'ın makalesinin açıklığı ve güçlülüğü oku-yan herkesin anlayabileceği yada oku-mayanlara anlatılabilecek nitelikte ol-masıdır..»

Makale yayınlanır yayınlanmaz, iç-işleri Bakanlığının emri ve İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün 14.12.1962 gün-lü, 20370-2022 sayılı yazısı ile, İstan-bul Savcılığı'na «incelemesi» istendi. Bu arada savcılığa çeşitli kişilerden altı ihbar mektubu geldi. Ve... yazının yayınlanmasından 12 gün sonra, Alki-lıç ile gazetenin sorumlu müdürü Kay-han Sağlamer, «bizim fikir adamlarına bürmetimiz vardır, fakat ne yapalım, maalesef elimizdeki kanunlar böyle» diyen 9. Sulh Ceza hakiminin kararıyla Sultanahmet Cezaevine gönderildiler. Tevkiften sonra, 6 Ocak 1963 sabahı Alkılıç'ın evi bir siyasi komiser ile iki polis tarafından basılıp tethis usulü ile köşe-bucak arandı. Birtakım kitaplar ve yazılar götürüldü. Bunlar üzerinde inceleme yapan bilirkişilerin, bunların suç teşkil etmediği yolundaki raporu üzerine Basın Savcılığı takipsizlik ve «alınan kitap ve evrakın iadesi» kararı verdiyse de, çöp sepetinden çıkan bir kâğıttan bilirkişi raporuna aktarılan bazı cümleler, Yargıtay 1. Ceza Daire-since Alkılıç aleyhine delil olarak ka-bul edildi.

«Alkılıç davası» günün konusu ol-muştu artık... Başbakan İsmet Paşa, davanın fikri-adli yönünü bir yana bı-rakarak Cumhuriyet gazetesi yazışları müdürü Kayhan Sağlamer'i düşünüyor, «Kayhan'a yazık oldu» diye hayıflan-ıyordu. Bu, bir bakıma Kayhan lehine

bir göz kırpmaydı. Nitekim kısa bir süre sonra, Kayhan Sağlamer Basın Kanunu'nun «yazıyı mahiyetini bilme-den yayımlayan sorumlu müdürlerin so-rumluluktan kurtulacağı» yolundaki maddesine göre tahliye edildi. Oysa Al-kılıç, gönderdiği makalenin altına emahzur görülen kısımlar çıkartılma-sı diye açıkça yazmıştı. Yazının yayınlan-masını uygun bulan jürinin, hiç olmaz-sa Sağlamer'in aynı sorumluluğu pay-laması gerekiyordu. Makale orijinali-nin alt kısmının gazete idaresinde kesildiği hem dosyadaki bu belge ile, hem de Yağar Kemal'in şahıtlığı ile anlaşılmıştı. Alkılıç'ın deyişiyle, «ta-banca (yani yazı) Şadi Alkılıç'ın idi ama, patlatan Kayhan Sağlamer idi..»

Ne var ki, görülmekte olan dâva-lar hakkında mütalaa yürüttülemeyece-ğini öngören kanun hükmüne ve dâva-nın 4 Ocak 1963 günü İstanbul 1. Ağır Ceza mahkemesine sevk edilerek son tahkikata bağlanmış olmasına rağmen, İnönü'nün koalisyon hükümetinde Adalet Bakanı olan Profesör Abdülhak Ke-mal Yörük, Senato kürsüsünde makale-yi okuyup, «Bu makale de komünist propagandası değilse, komünist propa-gandası başka türlü nasıl olur» dedi ki bu, mahkemeye yöneltilen bir başka baskıydı. Üstelik hukuk profesörü olan bir adalet bakanının yaptığı baskı... Bakanın baskısı, tarafaz gazetelere ve bakanın kapısına «istifa et» yazılı döviz barakan bir sendika başkanınca protesto edildi.

İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesi, bu baskılar karşısında dâvaya bakmaktan çekildi (istinkâf etti), bunu, dosyanın sevk edildiği 2. Ağır Ceza Mahkemesi-nin aynı nedenlerle çekilmesi izledi... Dosya 3. Ağır Ceza Mahkemesine ge-lince, yazı Anayasa profesörü Hüseyin Nail Kubah, İktisadi Doktrinler Tarihçi Doçenti Oktay Yenal ve İktisat Pro-fesörü Hâzım Atıf Kuyucak'tan ibaret bilirkişi kuruluna havale edildi. Kuba-h, raporunda bu yazı için, «yüksek ah-Mki değerinde bir dünya görüşünün ifa-

desidir. Bu makale bize meşhur ve va-tanperver Jean Jaures'in barışçı enter-nasyonalizmini hatırlatıyor», «tam ilmi ve mukayeseli ölçülerle tetkik olundu-ğu zaman açıkça anlaşılıyor ki, Şadi Alkılıç komünist propagandasını yap-mamaktadır» diyor. Doç. Dr. Oktay Yenal ise kanaatini, «Çoğunluk yoksul-larda bulunduğundan (sosyalizmin ka-nun zorlu ile tatbikatı demokrasi ku-rallarına da uygun düşecektir) cümle-si Şadi Alkılıç'ın makalesinde bulun-maktadır. Bu cümle dikkate alınrsa makalenin komünist propagandası ola-rak yorumlanmaması doğru olur» şek-linde belirtiyordu. O zaman Amerikan firmalarından ayda 30 bin lira ücret almakta olan Prof. Hâzım Atıf Kuyu-cak ise, raporunda, yazıda suç bulun-duğunu ileri sürmekteydi.

3. Ağır Ceza Mahkemesi, bu rapor-lar üzerine Alkılıç'ın tahliyesine karar vermişti ki, Alkılıç tahliye edilene ka-

dostlarım

Bütün bu olaylar içinde ben keder değil, gazap duyduğum. 1938'de genç bir Harbiyeli iken tattığım sosyalist heyecan, sosyalist iman hâlâ bütün bizi ile yaşlı yüreğimde çarpmaktadır.

En büyük kederim, dünyada ve Türkiye'de sosyalistler arasında çıkan çekişmelerdir, beni bundan çok hiçbir şey kahredemez. Bütün dünyanın gerçek sosyalistlerini ayırmadan seviyorum. Hepsine kalpten bağlıyım. Sosyalizmin temelinde bağış, sevgi, beraberlik vardır, genç arkadaşlar bunu hiç gözden kaçırmayınız.

Kapitalistler ve kompradorlar karşımızda birleşirken biz tek tek çarpışamayız, esir ve rezil oluruz... Sosyalistler arası tartışmalar aile içinde kalmalı, dışarı sızmamalıdır.

Sosyalizm, herşeyden önce bir sosyal disiplindir. Başbozuk düzensizlik değildir.

Genç sosyalist arkadaşlarım, sosyalizmin aşırısı, ortası, ılımlısı, yavaşı, hızlısı olmaz, olamaz. Sosyalizm matematik gibi kesin bir bilimdir, sosyalizm bir çeşittir. O kadar...

Türkiye sosyalistleri birleşmeye, top-

lanmaya mecburdurlar, öbür yollar çıkmaz sokaktır.

Sosyalist olmanın beş ana şartı vardır:

- 1 — Sosyalizme inanç (iman halinde, korkusuz, ölesiye).
- 2 — Sosyalist bilgi.
- 3 — Örgütlenme istek ve kabiliyeti.
- 4 — Dayanışma azim ve iradesi.
- 5 — Eylem'e, aksiyona ve iktidara süratle geçme ihtirası.

Sosyalist arkadaşlarımızı bu şartlara göre yetiştirin.

Hapis olmak bir sosyalist için hedef değildir, bundan mümkün olduğu kadar kaçınacaksınız... Ama, hapislik gelip çatmış zaman da, maddi hayatınızı, istikbalinizi param parça etse bile, hapisliği gülererek, gurur ve cesaretle karşılayacaksınız.

Unutmayınız ki, sırf hapis edilişlerinin verdiği sosyal ve enternasyonal tepki ile sosyalist dâvaya büyük hizmet etmiş, hapislikleri ile, hattâ ölümleriyle baş başına yaygın bir sosyalist propagandaya vesile olmuş nice sosyalist arkadaşlarımız vardır.

Yollarımız açık ve güneşlidir!..
Yürüyecek arkadaşlar...

Sadı Alkılıç yıllarca demir parmaklıklar arkasında tutulmuştu. Dört yıl daha hürriyetinden yoksun kalacak...

Şadi ALKILIÇ

Dreyfus dâvasıdır!

dar tam on ay tutuklu kalmıştır. Bu süre içinde mahkemeye Prof. Bahri Şevci, Prof. Sadun Aren gibi Türkiye hukuk ve ekonomi bilginlerinden, Bertrand Russell, J. Ayer, Maurice Dobb gibi ünlü düşünürlerden, İtalya Cumhurbaşkanı olan Saragat'tan ve eski İtalyan Başbakanı Prof. Nenni'den yada komünizm propagandası bulunmadığını açıklayan gerekçeli mütalaalar geldi.

Uluer Yüceöz'ün başkanlık ettiği, Nejat Yavuz ile İsmet Paksoy'un üyesi bulundukları 3. Ağır Ceza Mahkemesi, nihayet 29 Şubat 1964 günü, oybirliği ile beraat kararı vermiş, bunun üzerine Alkılıç tekrar memuriyetine tayin edilmiştir. Ancak, idari bir kararla İstanbul'dan Sivas Sağlık Koleji'ne müdür muaviniği göreviyle asırlık gönderilmiştir. (Alkılıç cezaevine girmeden önce Sağlık Bakanlığı İkmal Bepoları İstanbul müdürü idi).

«Alkılıç dâvası», 3. Ağır Ceza Mahkemesinin verdiği bu beraat kararıyla da sona ermedi; İstanbul Savcılığının itirazı üzerine beraat kararı Yargıtay 1. Ceza Dairesince, bilirliliği raporlarına itibar edilmeden, Alkılıç'ın «sosyalizm kelime ve perdesi arkasına gizlenmek suretiyle komünizm propagandası yaptığı» gerekçesiyle bozuldu. 3. Ağır Ceza Mahkemesine tade edildi. Başkan Uluer Yüceöz ile üye İsmet Paksoy'un ilk duruşmada verdikleri büyük yanılgılar uyandıran kararda, Yargıtay 1. Ceza Dairesinin bozma kararı için «gerek delil müessesesini ve gerek delilleri mahkemenin serbestçe takdir bakımını bir tarafa iten ve adalet tarihinde eşine rastlanmayan bir eda taşımaktadır» diyerek dâvaya bakmaktan çekildiler. Böylece, İstanbul Birinci, İkinci ve Üçüncü Ağır Ceza Mahkemeleri Alkılıç dâvasından çekilmiş oluyorlardı. Bunun üzerine dâva dosyası 5. Ağır Ceza Mahkemesine sevke-

tili ve bu mahkeme de beraat kararı verdi. Ama bu kere de Başsavcılık bozma isteyerek dâvayı Yargıtay Ceza Daireleri genel kuruluna intikal ettir- cezalandırılması gerektiğini ileri sür- dü. Önce beraat kararı veren 5. Ağır di. Önce beraat kararı veren 5. Ağır Ceza Mahkemesi, kanun gereğince bu karara uymak mecburiyetinde olduğun- dan Alkılıç'ın «6 yıl 2 ay hapsine, 2 yıl sürgün edilmesine, müebbeden amme haklarından mahrumiyetine» karar ver- mek zorunda kaldı.

Dâvanın bu safhasından sonra Al- kılıç ikinci defa hapse girmiş ve 1967 mayısına kadar Toptan Cezaevinde kalmıştır. İkinci hapislik, dâvayı yal- nız Türkiye sınırları içinde kalmaktan, günün konusu olmaktan da çıkardı; Alkılıç «yılın mahkûmu» ilan edildi, dâva dünya çapında önem kazandı.

Ankara'da toplumcu avukatların kurduğu dernek Alkılıç'ın savunması- nı üzerine alıyor, merkezi Londra'da bulunan ve Birleşmiş Milletler Teşkilatı ile ilişkisi mahiyette birlikte çalışan Uluslararası Af Kurumu (Amnesty International) ile Londra'da Selma Asworth'ün kurduğu Kardeş Derneği, Al- kılıç'ın tahliyesi için Cumhurbaşkanına, başbakana, adalet bakanına, Yargı- tay başkanlığına mektuplar yazıyor- lardı. Merkezi Cenevre'de bulunan Bey- nelmilel Basın Enstitüsü de yayınladı- ğı broşürle Alkılıç dâvasını dünya- nın her yanına duyurmuş çeşitli mem- leketlerden Alkılıç'ın beraat ettirilmesi için Yargıtay Başkanlığına pek çok mektup gelmiştir. O zamanki Yargı- tay Başkanı İmran Öktem, 1967 adli yılını açış konuşmasında bu mektup- lardan söz etmiştir.

(Dâvanın bu yönleri ile ilgili geniş bilgi, ANT'nın Birinci cildinde vardır.)

Alkılıç, bu arada 5. Ağır Ceza Mahkemesinin ikinci defa verdiği mah- kûmiyet kararını da temyiz etmiş, dos- ya yeniden Yargıtay 1. Ceza Dairesi-

ne gönderilmişti. Alkılıç, avukatlarının muhalefetine rağmen, daha önce ken- disini mahkûm etmiş bulunan 1. Ceza Dairesini reddetmiş, bunun üzerine 1. Ceza dairesi dâvaya bakmaktan çekil- diğinden, dosya 4. Ceza Dairesine gön- derilmiş ve bu daire de daha önce Ce- za Daireleri Genel Kurulunca verilen (komünizm propagandasından) mah- kûmiyet kararını bozmuş «Türkiye'nin tek kurtuluş yolu: Sosyalizme» yazısı- la «komünizmi övmek» suçunun işlendi- ğini kabul edip (Ceza Kanunu 142/3), Alkılıç'ın bu suçun cezası olan bir yıl- dan çok daha fazla bir süre hapisha- nede kalması dolayısıyla tahliyesine karar vermişti ve böylece, daha üst bir kuruluşun, Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulunun kararını daha alt bir kuruluş (4. Ceza Dairesi) bozuyordu.

Alkılıç tahliyesinden sonra da 24 yıllık devlet memuru olduğu halde, uzun süre tayin bekledikten sonra vi- ne sürgüne, bu kere Sirt Sağlık Kole- jine öğretmen olarak tayin edildi. Fak- kat Alkılıç'a öğretmenlik yapılmadı; «Sağlık Müdürlüğü İdari müşaviri» sı- fatını verdiler ama hiçbir iş vermediler. Sirt'te de Millî Emniyet takibin- den kurtulamayan Alkılıç, ancak Millî Emniyetin verdiği «Doğuda bulunması sakıncalıdır» yolundaki rapordan sonra İstanbul'a tayin edildi. Son olarak Yar- gıtay Ceza Genel Kurulu, Yargıtay Başsavcısının itirazı üzerine, 4. Ceza Dairesinin kararını da bozarak, geçen sayımızda yayınlanan ilamı ile Alkılıç'ı 142/1 den (komünizm propagan- dası), beş ay farkı ile mahkûm etti. Kararın ilginç yönü, İstanbul 5. Ağır Ceza Mahkemesi Alkılıç hakkında mahkûmiyet kararı vermediği, ancak Genel Kurulun daha önce verdiği ka- rara aykırı olduğu halde, bu son kararda, «mahkûmiyet kararının onandığı»nın ifade olunmasıdır. Yani Ceza G. Kuru- lu kendi kararını kendisi onaylamış olmaktadır. Alkılıç'ın dosyası İstan- bul'a gelmiş ve infaz için saveciğe gönderilmiştir. Alkılıç'ın bugünlerde tekrar cezaevine girmesi beklenmek- tedir.

Türk adalet tarihine büyük bir adli kâta olarak geçecek duruşmada mahkûm olan Sadı Alkılıç ve beraat eden Kayhan Sağlam...

Tefeci ve aracılar zeytin emekçisini nasıl sömürüyor ?

Afet Muhteremoğlu ÇIRAKMAN

Ahmetçe Köyünde zeytin toplayıcılarından bir grup..

KENTLERDE birinci sınıfın kilosu elimize dokuz liralarla geçen zeytinyağının öyküsünü anlatmak için seçtiğim zeytinci köyünü tüm yaşayışıyla tanıtmak istiyorum. Bütün geliri zeytin ağaçlarına bağlanmış olan Çanakkale, Edremit yöresinden tipik bir zeytinci köyü olarak seçtiğim Ahmetçe köyü bu ürünün gilesini yüzyıllardır çekmektedir. Fabrikacılarını, alım - satıcılarını kıssa zamanda kalkındırıp kent yaşayışlarına götüren zeytin, işçilerine, toplayıcılarına, hattâ küçük toprak sahiplerine hemen hemen hiçbir şey getirmemiştir.

Kendi köyüm olan bu köyü bütün insanlarıyla, evleriyle, görüp geçirdikleriyle, bulmak zorunda oldukları eğlenceleri; töreleri, kavgaları, ölümleri, evleri, tarlaları ve bulunmaz görünümlü yıllardır tanırım. Yıllardır bu köyde çok az değişiklik oldu. Evler, ninenin,

onun ninelerinden beri aynı evler, sokaklar aynı taşlı, işi bğü, pis sokaklar, evlerin içi, evlerin eşyaları, köylülerin üst-başları az az değişikliklerle hep aynı. Kavgalar aynı nedenlerle çıkıyor. Kız alıp vermelerde, hep aynı durumlar gözlemleniyor. Bayramlarda aynı çama atılan urganlarda kadınlar, kızlar salıncağa biniyorlar da erkekler de ellerde rakı şişeleri, mezarlık kıyısına çömelip onları gözlüyorlar. Eskiye göre verim artmış zeytinlerde. Öyle diyorlar yaşlılar. Bunu da «bet bereket» in artmasıyla açıklıyorlar çoğunlukla. Aslında gübreleme, tımar, bakım ayrımsız verimi arttıran. Savaş yıllarında, köyün erkekleri tüm savaşa gitmişlerken, kadınlar da boğaz kaygısıyla sefil olurlarken, bakımsız, tarımsız kalan tarlalar, zeytinin değerini gitgide iyice anlayıp her bir ağaca çocuk bakar gibi özenle bakan yeni kuşakların elinde yıl geçtikçe da-

ha iyi ürün veren yerler olmuştur. Ne ki yaşayışlarda değişen bir şey yok. Toplayıcılar, elli yıl önce çocuk yada genç insanlar olarak toplayıcıydı. Aynı kovuklarda otururlardı, gene aynı taş mahzenlerde oturuyorlar. Çocukları, torunları gene toplayıcıdır. Bazıları dışardan turnaklarından ayırp bir iki parça tarla alarak durumlarını bir parça düzeltmişler.

Tarla, zeytin ağacı bu köyün her şeyidir. Sırf tarlalar başka ellere geçmesin diye kızlar kardeş çocuklarıyla evlendirilir çoğunlukla. Dünürler arasında, ana baba - evlat arasında, akrabalar arasında ve en çok da karı koca arasında tarlalar yüzünden her zaman kavgı, her zaman anlaşmazlık, her zaman bir tedirginlik vardır.

Yüzyıllardır Türkiye'ye yağlık zeytin çıkaran bu bölgenin en büyük köyüdür Ahmetçe. Gene de elektriği yoktur, kaç tane çeşmesi vardır da köyün

çevresinde, bir türlü köyün içine getirilmemiştir. Kadınlar sabah akşam sırtlarına bağladıkları testilerle taşınan suyu. Zenginler evlerinin altlarına üç-üç bin lira harcıyarak sarnıçlar yaptırmışlardır. Tulumbarla çekilen su rahatça kullanılır. Bu yüzden köyün içine getirilecek su içinde ipe un seriliyor.

Tefecilik

Köydeki zenginlerin hepsi tefecilik yapar, yada yapmıştır. Tefecilikle zengin olan yeni zenginlerin de isimlerini sayıyor köylüler. Bu bir kısır döngüdür. Tefeci zengin olur en kısa zamanda, zengin de tefecilik yapar. Gizli saklı değil hem de açık açık yapıyor tefecilik ve de saygı görür para gücüyle köylüden. Hemen adının sonuna bir «efendi», takılarak ünlenir. Tefecilerin evleri bile, karlılarının kızlarının giyimleri bile başkadır köylülerden. Evlerine süslü, kent işi mobilyalar alır-

lar. Kent evlerinin planlarına uygun evler yaptırırlar. Bir ayağı İstanbul'dadır. Oralarda çocuk okuturlar, kız, oğlan evlendirirler. Ama gelirlerinin bağlı olduğu bu güzel görünüm, güzel havali, güzel sulu köyü bırakamazlar.

Edremit'te kurulmuş olan Zeytin Üreticileri Kooperatifi bir bakıma küçük toprak sahiplerini bu bakımdan ferahlatmıştı. Kârdan avans alıyorlardı başlangıçta fakat şimdilerde avans alamaz olmuşlar. Neden de her elinde «tavsiyekağıdı» olanın, her «dayı» lının; «arka» lının kooperatife memur olarak alınması. Yapılacak işten çok iş yapacak adam olduğunu söylüyorlar köylüler. Bu adamların aylıklarını verebilmek için köylülerin kârdan alacakları avanslar verilmez olmuş. Birçoğu kooperatiften çıkmayı düşünüyorlar. İyi olmanın ortamlarda en iyi kuruluşlar bile laçkalıyor, yararsız kurumlar haline ne kadar çabuk ve kolaylıkla getiriliyor. Tefecilerin modası hiç geçmeyecek bu gidile. Çünkü her zaman az geliri köylünün paraya gereksinecek durumları oluyor. O zaman mahsulünü o yılki parayla tefeciye kapatıyor. Bazıları bu yolla sade mahsulünü değil, tarlalarını, topraklarını da tefecilere kaptırmışlardır. Bunların öyküleri her evde anlatılır, öykülere her yıl bir «yeni» eklenir.

Toplayıcılar

Zeytinciliğin en büyük yükünü, bu insanlar çeker. Elleriyle geçen para bütün yıl bekledikleri bu dört ayda kazandıklarından ibarettir. Yüz yıl öncelerine kadar bayırlarda zeytin, düzlüklerde ve çukurlarda pamuk ve ekin ekilmiş. Ondan sonraki yıllarda dikme çeklinde, düzlüklerde ve denize yakın yerlerde de yağlık zeytin yetiştirilmeğe başlanmıştır. Aşağı yukarı bir yüzyıldan beri yoğun bir zeytinciliğin görüldüğü bu köyde zeytin hakkında bir tek ölçü, bir tek sayı, bir tek not bulamadım. Oysa salt Ahmetçe

Bu da peynir sömürüsü !

Ele alınması gereken bir sorun da bu var Türkiye'de Hog, öyle bir şey göster ki sorun olmasın deseniz bulamayız ya...

Bizim anlatmak istediğimiz peynircilik. En fakirinden en zenginine dek sofrasından eksik olmayan beyaz peynir de bir sömürü oranıdır. Mandıra sahibi kâr eder, aracı kâr eder, satıcı kâr eder, geçemediğimiz beyaz peynir pahalılık acısıyla midemize oturur.

Bildiğiniz gibi peynir süttten yapılır. Süt üreticisinin gider ve geliri ise şöyledir.

100 koyun için gider :	
3000 kg. arpa	1800 Lira (60 Krş. tan)
Çoban parası	3000 Lira
3000 kg sap	750 Lira (25 Krş. tan)
2000 kg saman	200 Lira (10 Krş. tan)
Koyun sahibinin emeği	3000 Lira
Yiyecek giyecek gideri	2000 Lira
Zarar ziyan	
Ödemesi	300 Lira
100 kg Tuz	150 Lira
TOPLAM	11.200 Lira
Gelir :	
175 kg. yapağı	1075 Lira (850 Krş. tan)

4000 kg. Süt	6000 Lira (150 Krş. tan)
90 tane kuzu	9000 Lira (100 liradan)
TOPLAM	15075 Lira

Fark : Yalnız farka geçmeden önce, giderlere katılması zorunlu harcamalar var. Örneğin: 90 kuzu doğar doğmaz satılmaz. Satılacak duruma gelinceye dek bakılır. Bunun için de 2000 lira katmak gerek. O zaman fark 2875 lira olur.

Böylece 100 koyun sahibi bir çiftçi, bir yılda, emeği ve maliyeti 2875 - 3000 lira kazanmış olur.

Buna karşılık üretilen sütü işleterek peynir yapan mandıra sahibinin kazancı ise şöyledir.

Gider : (Günde 25 tenek peynir üreten mandıra için)	
122 500 kg. süt için	183750 Lira (150 Krş. tan)
1 usta, 2 usta yardımcısı	
3 yamak için (toplam)	11000 Lira
4 arabacı için	4000 Lira
Araçların amortismanı	10000 Lira
1750 tenek için	8750 Lira (5 liradan)
Süt ısıtma için	1500 Lira
Buzhane için	4375 Lira (250 Krş. tan)

Tuz için	250 Lira
TOPLAM	233625 Lira
Gelir :	
1750 tenek peynir üstüste 160 liradan:	
280 000 Lira	
Fark :	
280 000	
233 625	

56 375 Lira

Görülüyor ki mandıra sahibinin anaparası, kendi hiç emek katmadan, 50.000 liranın üzerinde kazanç sağlamıştır. Buna karşılık, peyniri üreticilerin toplamı, onun üçte birine yakın bir kazanç sağlamışlardır. Kaldı ki mandıra sahibi anaparanın tümünü ellide bulundurmamak zorunda değildir. Süt üreticisini avansla bağlayıp paranın tümünü sonra ödeyebilir. Çalıştırdığı işçiler hakeza. Sonra banka kredileri de kendine açkır.

Amacımız tüm ayrıntılarıyla sorunu ortaya koymak değil. Sadece kamuoyuna duyurmak ve tartışılmasını sağlamaktır. Bu, böyle sürmemelidir.

Not : Mandıra mevsimi 70 gündür. Buradaki fiyatlar Trakya bölgesi fiyatlarıdır.

Yaşar DOĞRU

Amerikan Emperyalizmi

Amerikan emperyalizmi günümüze ait bir sorun değildir. Tarihi bir yüz yüze varan geçmiş kapsar. Ama bizim yöneticilerimizin bazıları yeniden yeniye varmaktadır. Amerikan emperyalizminin farkına. Hattâ Demirel gibi yöneticiler :

«— Amerikan emperyalizmini de nereden çıkarıyorlar, buna bir türlü akıl erdiremiyorum.» diyor.

Sayın Demirel, akıl erdiren veya erdirmesin, biz Amerikan emperyalizminin tarihi üzerinde biraz duralım. Amerika, «Emperyalizm yapmayı sistemli şekilde kararlaştırdığı zaman, ne Sovyetler Birliği vardı, ne de tüm Doğu bloku. Amerika için de sosyalist yada komünist rejimlere karşı durmak söz konusu değildi.» Amerika için emperyalizm, bir yaşama ve varlığını koruma meselesiydi. Amerikan ekonomisi git-tikçe gelişiyor, kendine yeni pazarlar arıyordu. Bu pazarları bulmadığı sürece, tıkanacak, belki de ülkenin başına belâ olacaktı. Bu itibarla Amerikayı yönetenler, kendilerine, kendi isteklerine pazar olabilecek sömürgeler arıyorlardı. İnsan hakları beyannamesi, millî kurtuluş hareketleri, kendilerinin İngiliz, İspanyol boyunduruğundan kurtulması, Amerikan ekonomisi geliştikçe vizgeliyordu. Amerikan emperyalizmi «Bütün sonuçlarla birlikte —deniz aşırı yayılması, doğrudan doğruya kendinden doğan ve başka bir devletten bağımsız bir ihtiyacı.» Amerika bu ihtiyacı duyduğu an, gereğini yerine getirmeyi göze aldı.

Yüz yıl önce sloganlar tesbit ediliyordu :

«— Biz kendi ülkemizde olduğu gibi, dışta da tröstler kurmak istiyoruz...»

«— Ormanda kan tadı duymak gibi halkın ağzında bir imparatorluk tadı var...»

«— Üç yüz yıldanberi Amerikan hayatının egemen gerçeği yayılma olmuştur...»

«— Pazar bulamazsınız, yoksa ihtilâl olacaktı...»

«— Yabancı pazarlara serbestçe girmek dışında bizi hiç bir şey tatmin etmiyecektir...»

Demek Amerikalılar daha o zamanlar, 1890'larda işlerini biliyorlardı. İşlerini bildikleri için, önce kendi ülkelerinde emperyalizm yapmanın hakkı olduğu üzerine tartışma açmışlar, bu tartışmayı kamu oyununun önüne sürmüşler, kamu oyunu da emperyalizm isteyenlerle birlikte tartışmaya katmışlardır. Daha sonra 1890 seçim kampanyasını bu sloganlar üstünde toparlamışlardır. Yani yapılacak seçimlerde, ana ilke, emperyalizm yapalım mı, yapmayalım mı, olmuştur. Sonunda emperyalizm yapalım diyenler seçimleri kazanmışlardır. Seçimleri kazandıkları için de emperyalizm yapmışlardır. Belki insana öyle gelir ama, eğer seçimleri «emperyalizm yapalım» diyenler kazanmasalar bile, Amerika emperyalizm yapacaktı. Zira bunu yapması ekonomisinin gereği idi. Emperyalizm yapmadığı takdirde ekonomi zorlayacak, gine yapacaktı. Bu sefer seçimler iptal olunur, emperyalizm yapmak isteyenler, emperyalizm uğruna ülkelerini bir diktanın içine atarlardı. Zira emperyalizm olmazsa, ihtilâl olur, diyenler ihtilâl herhalde emperyalizme karşı duranlar için gerçekleştirileceklerdi. Başka bir şey için değil. İçerde pazar yokluğundan, mal birikiminden, ham madde darlığından, işçi ücretlerinin karışlanmamasından gelen bir sıkıştırma, nihayet sömürge bulunca giderilebilirdi. Bunun için de, memlekette sıkıntı olacağına, dışarda sıkıntı olsun diyerek, açılma siyasetine geçilecekti.

Bu adım 1890'larda atılmıştır.

Artık emperyalizme döndüğünce, bu-
nun girin gösterilmesi çareleri aranmıştır. Onlar da sosyalistler gibi kapitalizmin son aşaması emperyalizmdir, bunun için emperyalizm yapıyoruz demiyceklerdi. Tutup kendi sömürgeciliklerini girin, sevimli göstermek istiyceklerdi. 1920'lerde bize manda teklif etmelerinin, kendilerine İngilizce bilen yardımcı bulmalarına nedenlerini burda aramak gerekiyor. Şükür ki, bunu ilk gören Mustafa Kemal olmuş ta, karşı durmuş. Bütün mandacıların köküne de kibrit suyu ekmis. Ama ardından bir kibrit imtiyazı ile Amerika Türkiye'ye yeniden girmeyi gine başarmış.

1947'lerden sonra ise, Amerikaya bazı yöneticilerimiz «Aman yurdumuza gelin...» diye kucak açmışlardır. Ödünç verme ve kiralama kanunları, Marshall yardımları biçilmiş kaftan olmuş. 1950 de iktidar değişince, yurdumuza «Küçük Amerika» yapacağız diyen sorumlular çıkmış... Yurdumuza «Küçük Amerika» yapmak demek, Amerika sömürgesi yapmak demektir. Fakat buna karşı çıkmak o zamanlar hayli zor olmuştur. Hatta karşı çıkanlara, Türkiye'yi Amerikan güdümünde bir ülke haline getirenler, vatan haini gözüyle bakmışlardır. Kore'ye asker gönderme rezaleti ise üstüne tüy dikmiştir. Koreye asker gönderenler, Yasnada duragamlarında kedi köpek hesabı vermişlerdir de, orada can veren mehmethçiklerin hesabı sorulmamıştır.

Amerikan emperyalizminin, Amerikan belgeleriyle 1890'lardan bu yana nasıl doğup, nasıl geliştiğini Türkiye'ye Atatürk bir kitapta açıkladı. Ben de bu kitaptan okuduklarımı toparlayarak bu yazıyı kaleme aldım. Bu değerli kitabı okuduktan sonra'da, artık bazı kişiler :

«— Amerikan emperyalizmi nerde?..?» diye sorarlarsa, bilmem gözlerine neyi sokmak gerekir.

Sosyalizmle, komünizmle, anarşi ile mücadele ediyoruz. Hürriyet götürüyoruz. Güvenliği sağlıyoruz... gibi sözlerin palavra olduğu da bir kez daha belgelenmiş oluyor

Ahmetçe Köyü'nün evlerinden ve ev eşyasından tipik bir örnek..

köyüne bağlı topraklarda 80.000 zeytin ağacı vardır. 80.000 ağaçtan 4-5.000 ton zeytin çıkar her yıl. Bu, 250.000 kilo yağ eder.

Zeytincilerin, zeytin toplayıcılarının, fabrika işçilerinin hakları konusunda bir geyler yapmanın zamanı geldiği halde ortada bir kıpırtı görünmüyor. Oysa Ayvacık, Ezine, Bayramıç'ın bir kısmından, köylerden, yörük obalarından kıyın Ahmetçe yaylasına akın akın toplayıcı gelir.

Toplayıcıların hepsi kadındır. Sırtı denilen silikiler erkek olur. Kadınların gündelikleri çoğunlukla 5 liradır. Gündeliklerin çok seyrek olarak 6 ve 7,5 liraya çıktığı da görülür. Örneğin geçen yıl Vakıflar zeytin toplayıcılarına yedi lira ve ayrıca öğle yemeği vermiş. Bütün zeytin işçileri o zaman anlaşılmıyorken yerlerden çıkarak Vakıflar idaresinin tarlalarında çalışmaya başlamışlar. Bu tehlikeyi bilen zeytinlik sahipleri bu yıl gündelikleri 6, hiç değilse 7 liraya çıkarmayı düşünüyorlar fakat bu karar kesin değildir, gündelikler gene olduğu gibi kalabilir.

Ekmek kavgası

Zeytin zamanı yakın köylerden ve yörük obalarından zeytin toplayıcılar gelir. Bir Demirciköy var örneğin, burayı aşağı yukarı iki saatten fazla bir yolu —bir saati dik, soluk kesici bir yoldur— yayan gidip gelirler. Kimi zeytin sahipleri işçilerine oda tutar yada yaptırır, her yıl o odayı kullanır. Zeytin toplama süresi olan dört ayı toplayıcılar bu odalarda geçirirler.

Odalar: Yazın hayvan bağlanır, ahır olarak kullanılır. Bu odaların küçük pencere vardır. Çoğunun camı yazdan kırılmıştır. Cam yerine çul örtülür yada tahta çakılır. Yerler çoğunlukla topraktır. Zeytin toplama zamanı yere bir hasır serilir ve işçilerin hepsi dört aylık yaşamlarına başlamak üzere üstüste bu dama tükürürler. Bazan işçilere yemek yapmaları için kullanmaları ve yemeleri için yağ, sabun ve zeytin verirler. Bazı zeytinlik sahipleri vermez. Bazıları da verdikleri yağları, sabunları işçilerin gündeliklerinden keserler. O zaman işçilerle işverenler arasında kavgalar, çekişmeler, anlaşmazlıklar çıkar. Kazandıkları paranın bir kısmının kesilmesiyle dertleri artan toplayıcıların aghya aghya köylerine döndükleri olur.

İşçiler genellikle kendi aşıklarını yanlarında getirirler. Bu aşıklar bulgur, tarhana ve undur. Sabah erkenden kalkıp ekmek yapmak, gece dönüşü yemek hazırlamak, çamaşır yıkamak, iş saatleri dışında yapılır. Bir damda ortalama on kişi kalır. Fakat o yıl ürün çoksa ve işçi daha fazla ise, tutulan işçilerin hepsi, mal sahibinin damında kalmak zorundadır. Ahmetçe'ye en çok işçi Çan'dan geliyor. Çan'lı kadınların türküsünde, oyunda öbür köylerden gelme işçileri bastırıldıkları söylenir. Bir gece köy kadınları ve kızları toplandılar, bizim onurumuza darbuka çalıp türkü söylediler, harmandalı, karşıla-ma oynadılar. Sonra da bu çok seyrek yapılmaya fırsat buldıkları küçük çılgınlığı açıklamak zorunluluğunu duydular:

— Kıyın damlarda vakit nasıl geçer...

Yarım bir gülümseyişle söylenen bu sözün unutamıyorum.

Fabrikalar

Yah Ahmetçe'sinde sekiz yağ fabrikası var. Her fabrika ortalama 200.000 liraya mal olur. Hiçbir fabrikanın açılıp da kapandığı görülmemiştir. Bir fabrikanın aşağı yukarı günde sağladığı para ortalama üç yüz liradır. Ürün bol olduğu zaman fabrikalar çift vardiya çalışırlar. Kazançları bu paramın iki katı kadardır. Zeytincilerden ücret olarak 100 kiloda bir kilo yağ alınır. Bir baskı —vardiya anlamında— günde 6-7.000 kilo zeytin işler. Yüzde birden, bir baskıda 60-70 kilo fabrika ücreti alınır.

Fabrikada çalışanlar: Üç hamal: Gündelikleri 12-15 liradır. İki baskıcı: 18-20 lira ahr. Bir taşı: 12-13 lira ahr. Bir torba silici: 10-12 lira ahr. Bir cibre verici: 10-12 lira

ahr. Bir ateşçi: 12-15 lira ahr. Bir yağcı: 12-15 lira ahr. Bir makinist: Aylık 500 lira ahr. Bir torba bağlayıcı: 15 lira gün-

delik ahr. Bir kâtip: Aylık 300 liradır.

Fabrikada bağlama ve bitme saatleri kesin olarak belli değildir. Havanın aydınlanmasıyla iş başlar, oniki baskı tamamlandıca dek sürer. İşçiler genellikle her yıl değişir. Yatacak yerler fabrika sahibi tarafından sağlanır. Yattıkları yerler pis ve bakımsızdır. Toplayıcılar namı bütün kış çamur, bitt, pire içinde çalışıyorlarsa, fabrika işçileri de üç ay yağ içindedirler. Toplayıcılar genellikle sobasız evlerde, bazan ocak ateşiyle güç bir kış geçirirler. Fabrika işçileri de çalışma koşulları bakımından toplayıcılarla aynı durumdadırlar. Sağlık işleriye Tanrı'ya bırakılmıştır. Hastalanan fabrika işçisi yada toplayıcı köyüne döner.

Yılda kazandıkları para, dört

Ahmetçe Köyü sokaklarında iki zeytin toplayıcısı

ay zeytinde çalıştıktan sonra ellerine geçen 600 liradan ibaret olan zeytin işçileri, Çanakkale'den İzmir'e kadar en az kazanmış işçidir. Ayrıca, zeytin üreticisinin, küçük toprak sahibiyse, zeytinin bakımından ve gündeliklerin çokluğundan ve yakınlıklarından var. Söğelimi, çift ve çapa gündeliklerinin çokluğunu leri sürüyorlar. Set, ilaç ve gübre masraflarını da kattıktan sonra bir desti zeytinin çıkarımı elli liraya mal oluyor. Kilo su üç liraya mal olan zeytin-yığının kilosu ise, içine çiçek yağları karıştırıldıktan ve safı hâli azaltıldıktan sonra dokuz lirayı geçiyor. Burada en az kârı olan tüketiciyle üreticidir.

Önümüz kış. Zeytin mevsimi başlamak üzere... Aynı savaş bu yıl da olacak, birçok yıllar da.

SIYAH İKTİDAR

SOKAKTAKİ ZENCİ LİDERİ KONUŞUYOR

● Meksika'da devam etmekte olan dünya olimpiyadları Amerikalı siyahların «siyah iktidar» gösterileriyle dikkati üzerine çekmiştir. 1955'te yoğun bir şekilde başlayan «siyahların haklarını isteme gösterileri» beyazlara eşit yurttaş haklarının sağlanmasını amaçlıyordu. Ama kısa zamanda «kâğıt üstündeki bu haklar verilse bile sosyal ve ekonomik alandaki somut hakların alınması demek olmayacağı» eylemlerindeki yığınların bilincine yerleşti. Böylece Amerika'da «siyah ayaklanması» yeni boyutlar ve bu boyutları temsil eden yeni liderler kazandı: Mesela sınıf açısından gören Stokely Carmichael'lar, anarşist Rap Brown'lar. Genç zenci liderlerinin en tutarlısı, şüphesiz, Carmichael'dır. Ne var ki, Martin Luther King'in ölümü üzerine başlayan ve gelişen kanlı gösteriler «siyah ayaklanması» aynı zamanda «Beyaz düşmanı, anarşist» bir çizgide, kısaca Rap Brown'ın çizgiinde geliştiğini göstermektedir.

Aşağıya bir süre önce, gazeteci Oriana Fallaci'nin Rap Brown ile yaptığı röportajdan (Le Nouvel Observateur, No. 148) bazı bölümleri, türlü konular önündeki tutumunu belirleyecek bir sırayla derleyerek ahvırur.

Babür KUZUCU

Beyazların siyahlara karşı kiıl gün geçtikçe daha da artmakta. Beyazlara karşı mücadele nin en ateşli önderlerinden biri de Rap Brown'dır.

JENOSİD

● Amerika özünü üstümlüde gerçek bir imha (jenosid) planını uyguluyor! Amerika nüfusunun %10'u yuz biz. Vietnam'da düşmüş askerlerin %20'si. Vietnam'da Sienlerin ise %30'u siyahtır. Neden? Basit. Çünkü beyazlara oranla daha fazla siyah Vietnam'a gönderiliyor ve beyazlara oranla daha fazla siyah ateş hattına sürülüyor. Ve onları Vietnamda öldürmeyi başaramazlarsa burada öldürüyorlar açıkla... Alabama'da her yıl beş yüz çocuk gıdasızlıktan ölür. Alabama'da hayat şartları 300 yıl önceyle aynıdır. Ayrıca kanun yoluyla imha: Bir siyah, mahkemeye düşmesin verilecek cezanın en büyüğü verilir. En son M. Ali (Clay) nin başına geldiği gibi. Öte yandan bilim yoluyla imha. Yeni doğum kontrolü. Yalnız siyahlara tavsiye edilir bu. Çünkü siyahların nüfusunun artması istenmez.

İRK AYRIMI

● Doğru, ırkçıyım. Lyndon Johnson gibi, Kennedy gibi, Washington gibi ve bütün siyahlar gibi. Çünkü bütün siyahlar ırkçıdır. Amerika'da yaşayan bütün siyahlar ırkçıdır veya ırkçı hâle gelirler. Amerika'da tarafsız adam yoktur.

Beyazlar beyazlarla, siyahlar siyahlarla. Renkleri ve fikirleri karıştırmadan.

● Bir siyah beyaz bir adamı sevmeyiz, ona kardeş gibi davranamayız. Yeter ki kendi kendini sevmiyor olmasın. Bir siyah kendini sevmek için, beyaz adamı hor görmek zorundadır.

● Biz siyahlarız, öyleyse Amerikalı değiliz. Hiç olmazsa afro-amerikanız. Kendimizi Amerikalı saymıyoruz. Birleşik Devletlerde bir Amerikan sömürgesinde imiş gibi yaşıyoruz. Siyah kendini, «Amerikalı saymak» lüksüne kapılamaz. Çünkü, Amerika'nın temsil ettiği herşeyi karşınız: Emperyalizme, sömürgecilğe... Bu topraklarda bütün siyahlar, dünyanın en çürümüş, en ahıksız, en kokusmuş, bir Beyaz'ın Bernard Shaw'un dediği gibi, barbarlıktan, uygarlığı yaşamadan, çöküşmeye geçmiş ülkesinin kurbanlarıdır. Nasıl amerikalı hissedebiliriz kendimizi?

● Haklarımızı almağa kalktık mı «beğenmeyen Afrika'ya gider» diyorlar. Afrika'ya gitmeyi onlardan daha iz istemeyiz. Biz kendimizi Afrika'ya bağli hissediyoruz. Geçmişimiz bizim Afrika. Geçmiş olmaya nın geleceği olmaz. Ama kalacağız burada. Beyazlar kadar bizimdir de Amerika. Beyazların bize ödemeye mecbur oldukları bir borçtur o... Çünkü biz yapıp yarattık Amerika'yı... Bütün tuğlaları bizim sırtımızda taşıdı. Bizim omuzlarımızda yükseldi bütün gökdelenler. Köprüler bizim sırtımızdan geçti...

● Amerika'yı biz yaptık, biz yarattık onu. Ve biz yıkacağız. Birgün Afrika'ya gitmeğe karar vererek, gemilere binmeden önce herşeyi yakıp yıkacağız.

ZOR

● Birleşik Devletlerden yalnız bize ait bir toprak parçası da değil istedikimiz. Öyle olsaydı çoktan uçaklarıyla bombalarlardı bizi... Şimdiye kadar kafamıza bomba yağdıramadılarsa, onlarla aynı şehirlerde yaşadığımız için.

Bizim istediğimiz, kendi alınyazımızın efendisi olmak. Siyasal ve iktisadi yünden onar

harabe bile bırakmayacağız aramızda.

● Zor, zorunu bizim için. Aksini bile düşünemeyiz bunun. Beyazlar öğrettiler onu bize. Zor, Amerikan kültürünün, Amerikan tarihinin bir parçasıdır. Ateş eden kovboyları, düşmüş, birbirini öldüren insanları seyretmek için televizyo-

nun düğmesini çevirmek yeter. Amerika'da zor, erkeğin serboldur. Beyazların saygı duyduğu tek davranış şeklidir o.

GERİLLA

● Bir zamanlar kullandığımız zor kullanmama taktiği iflas etti çoktan. Zaten beyaz kafalarını leadıydı. Önce Kennedy'nin, sonra da Johnson'un. John-

Kennedy imajını

JACQUELINE Kennedy'nin karun kadar zengin uluslararası yağlı bir hovarda ile evlenmesini, Kennedy'nin dul eynin temsil ettiği imaj düşünüldüğünde, «alt sovyete» dedikoduları yada kalın çizgili cinsel komplekslerle izahı mümkün yoktur.

Olayın bir bomba gibi patlayıp kısa sürede bütün dünyaya yayılması ve şimdi tasarlanan köpekli planın doğal uzantıları yönünde seyretmesine bakılırsa, Jacqueline - Onassis evlenmesini, birbiri ardından iki Kennedy'yi yeti seren meğum planın çerçevesi dışında yorumlamak son derece güçtür.

Bir kısım basın, şüphesiz Papa'nın afazozu, uluslararası hovardanın gönü kepezelikleri ve diz diz skandallarının da yardımıyla, Kennedy imajını yıkmayı şimdiden başarmışlardır. Artık Jacqueline, Amerika ve bütün dünya için bir millet sembolü olmaktan çıkmıştır.

Kennedy imajının yıkılması ne demektir?

Sistematiik Kennedy avına, tepeden turnağa şartlandırılmış olsa bile, Amerikan toplumunun helebet tepki göstermemesi, elbette beklenemezdi. Öteki Kennedy'nin öldürülmesi zaten bardağı taşıran son damla olmuş, kepezelik bütün dünyada ayyuka çıkmıştı. Üstelik sistematiik Kennedy avı,

son bend mesabeyi tutuşturmak-
ta nam etti, onu tutuşturan
bizzat kendistiydi oysa.

● Biz, Siyahlar Amerika'yla
harp halindeyiz. Ama normal
bir savaş sürdüremeyiz. Ağır
silahlarımız yok. Olsa da işe
yaramaz. Üstelik sayıca azız:
Öyleyse geriye tek çözüm yolu
kalıyor, Gerilla. Gerilla bizim
için hem elverişli, hem de uy-
gulanması kolay bir taktik. Ül-
kenin stratejik uçlarında hazırla-
nıyoruz, fabrikalarda, tarla-
larda, Beyazların evlerinde,
Kundaklayabiliriz, yıkabiliriz.
Zorluk çekmeden hatta tek kur-
sun sıklmaksızın.

Mesela telefon hatlarını bo-
zabiliriz, demiryollarını, hava
alanlarını, elektrik tesisatlarını,
elektronik tesisatları. Amerika'
nın her şehri elektronik bir siste-
me bağlıdır; sistemi işlemez
hale getirdiniz mi, şehri de iş-
lemez hale getirdiniz demektir.
Böylece şehir şehir bütün Ame-
rika'yı dize getireceğiz; onu ik-
tisaden yıkarak. Aynı zaman-
da kanlı sabotaj faaliyetlerini
de yürüteceğiz: Vietkong ör-
neğinden yararlanarak modern
gerilla tekniğini öğrenmemiz
boşuna değil. Beyaz Amerika i-
çin Vietnam'da döğüşen kar-
deşlerimiz oradan çok değerli
gerilla dersleri alıyorlar. Her-
gün yeni bir şey öğreniyorlar.
Aramıza döndüklerinde, yalnız
öldürmekten ve ölmekten kork-
mayan askerler olarak değil,
gerilla hecaları olarak da bize
yararları dokunacak.

● Sabotaj konusunda şüphesiz
en önemli mesele, silah mesele-
sidir. Ama, Amerika'da her si-
yahın evinde, en azından bir
tüfek, bir tabanca ve yapıma-
sı kolay emolotof kokteylleri
vardır. Öte yandan kendimize
silah sağlamanın çareleri de
var... Bu konuda fazla konu-
şamayacağım ama çaresi var bu-
nun.

● Harekete geçmemiz onlara
bağlı. Johnson'a, Hükümete,
Beyazlara bağlı. Eğer ayaklan-
malara sebebiyet veren şartları
ortadan kaldırmazlarsa biz nü-
cuma geçeceğiz.

● Kinimiz. Kavgamızda yeri
büyük onun. Evet kinle dolu-
yum, bütün siyahlar da benim-
le birlikte. Bizim ihtilalimizde
zor gibi kin de gereklidir. Kin-
siz ve kansız ihtilâl olmaz. Ve

bizim kinimiz, geniş ölçüde be-
yazların bize duyduğu kinle ha-
rekete gelmiştir. Sonuca var-
mak için bir vasıta, bir taktik
o.

İHTİLAL

● Ve sonra biz, siyahlar, ihtil-
alleri pek severiz. Halk kendi
iradesini kullanır hale gelmiş-
se, yapacağını yapmak için ih-
tilalden daha mükemmel bir a-
raç yoktur.

yıkma!

istenilen sonucu vermekten de uzaktı. Biri yok edince öteki
ortaya çıkıyordu. O halde Kennedy'lerin gücünü, yani halk-
taki imajını vurmak, asıl onu yere sermek gerekiyordu.

Nasıl?

Püriten, yoz ahlakçı yığınların kargısına kabul edemeye-
cekleri, affedemeyecekleri bir şey çıkarmakla elbette.
Jacqueline ve iki çocuğu Kennedy imajının temelleri ise eğer,
bu imaj, skandalların en sefilisiyle yıkılabilir. Ancak...
Onassıs gibi adı skandallara karışmış, uluslararası üne sahip
bir hovarda meşum plan için bilmiş kaftandı. Adam üstelik
evliydi. Bu, papalığın afazoru demektir. Bu, Amerikan halkı-
na, affedemeyeceklerini vermek, Kennedy imajını yere se-
rmektir. Öyle ki, artık hiçbir Kennedy, Kennedy imajının mi-
tosunun dinamiğinden yararlanıp, Beyaz Saray'ın kapısını
zorlamasın. Bunu yapacak güçü kendinde bulmasını...

Kennedy ailesinin susuşu anlamlıdır.

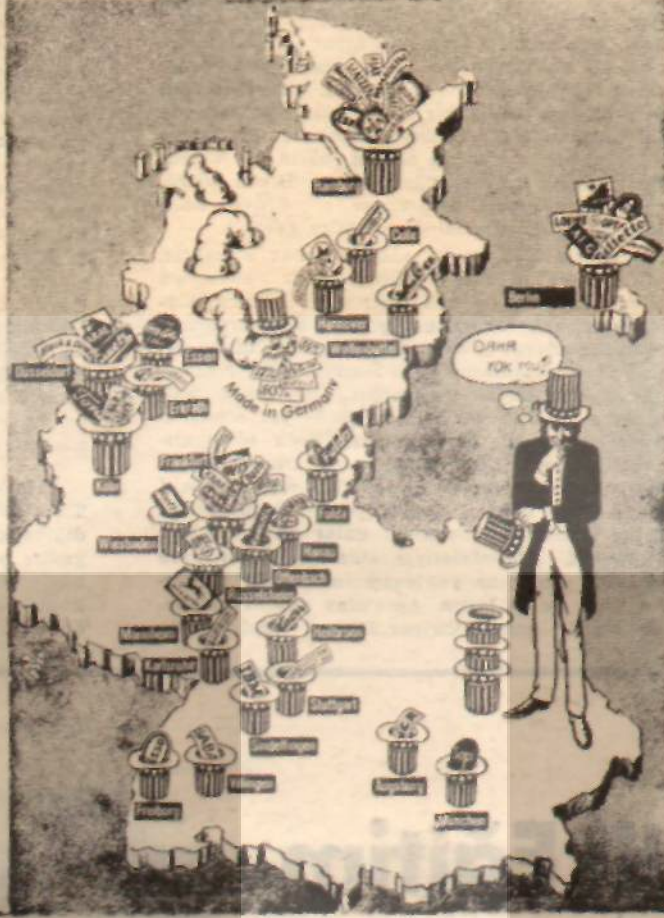
Jacqueline Kennedy'yi bu meşum plana razı etmenin
yollarını karanlık işlerin envanı çeviren malûm örgüt çok
iyi bilmektedir.

Kennedy imajı artık yıkılmıştır.

Yeni tarihten, insanlıktan utanmıyacak derecede insan-
lıktan çıkmış olanlara...

Hüseyin BAŞ

ALMANYA "DOLAR SÖMÜRGESİ", HALİNE GELDİ

Nurettin TEKİNDOR

Bu resim Almanya'nın en büyük tirajlı ve liberal
eğilimli Stern Dergisi'nin 6. Ekim, 1968 tarihli
sayısında yayınlanmıştır. Haberi veren muhabir
Von Wilfried Ahrens yazısına, «Almanya bir dolar
sömürgesi mi oluyor?» başlığını koymuştur.
Kapitalist sistemin refaha ulaştırdığı ülkelerden
birinin ve «Alman mucizesi» diye adlandırılan
kalkınmanın içyüzünü göstermesi bakımından
hayli enteresan bir tablo. Resmin alt köşesindeki
yazıda şöyle denilmektedir: «Federal Almanya'da
2000 den fazla müessese Amerikan firmalarına
aittir. Her geçen ay Amerikalılar müessese satın
almaya devam etmektedirler.» Resimdeki şehirlerin
yanında bulunan şapkaların içindekiler o şehirde
bulunan ve Amerikalılar tarafından satın alınan
firmaların adını belirtmektedir. Ayrıca, başında
Amerikan armalı şapka bulunan bir kurt, dişleri
arasında pek çok firmanın da yarısına yakın hisse
senetlerini tutmaktadır. Elinde daha şapka bulunan
Amerikalı ise, şimdi sıranın hangi müessesede
olduğunu düşünmekte. Almanya'daki firmaların
%78'inin Amerikalıların elinde olduğunu belirten
dergi, bu konudaki yazısında Alman firmalarının
nasıl Amerikalıların eline geçtiğini dramatik bir
dille anlatmakta ve: «Amerikalılar, Vietnam'da
yenilseler de yenilmeseler de Amerikan endüstrisi
artık Avrupa'yı terk etmeyecektir» denilmektedir.
Hayatı bu 2000 firmanın vereceği ilanlara bağlı
olan dergiler bile artık Almanya'da bu oyunu
görmezden gelememekte ve «Almanya bir dolar
sömürgesi mi oluyor?» diye sorabilmektedirler.
Bizdeki içi para diye tutusan, bir an önce Amerikan
sermayesi bekleyen çıkarıcıların dikkatini çekeriz.

SOSYALİZM

● Komünist mi? Papa ne ka-
dar komünistse o kadar komü-
nisttir siyahlar. Siyahların işi
yok siyasi ideolojilerle. Bütün
bunlar Johnson efendinin ku-
runtuları, uydurmacaları. O-
nun anneannesi komünisttir
belki, ama ben değil. Eğer si-
yahlar sosyalist ülkelerin ya-
nındaysa, bu bağımsızlığım bir
ihtilalle kazanan ülkelerin so-
nunda sosyalist bir düzene gir-
melerinden. Ve bu bir tesadüf
değil: Şu açık ki, bir ülke ken-
di kurtuluşunu sağladı mı bir
daha kapitalizmin pençesine bi-
rakmaz kendini.

İçin yapabilecekleriyle, bizim
Kübalılara yapacaklarımız ko-
nusunda, biz kendimiz söz sa-
hibi olmak istiyoruz. Bugünkü
durumda onlara acil bir ihtiya-
cımız yok. Ama gelecekte onla-
rın yardımı birinci derecede ö-
nem kazanabilir. Küba bizim
yakınımız. Amerika'nın sömür-
geci bir baskıyı yürüttüğü büt-
tün dünya ülkeleri kadar, Latin
Amerika kadar, Vietnam ka-
dar, Güney Afrika kadar, Por-
to Rico kadar yakınımız.

● Gerçek bir zenci yurttaşı o-
lan Robert Williams'ın Çinliler-

le doğrudan doğruya bir yar-
dım sistemi kurmakta olup ol-
madığını bilmiyorum. Bilseydim
de söyleyirdim size. Şüphesiz
biz siyahlar, Çin'in sarı insan-
larına, Amerika'nın insanına
olduğumuzdan, Beyazlara oldu-
ğumuzdan daha yakın hissedil-
yoruz kendimizi. Çinliler de ay-
rı bir ırktan. Ve sonra Birleşik
Devletler bizim kadar onlara
da kötülük etti. Yediyüz mil-
yon Çinli vardır yeryüzünde.
Amerika onların pımadığını id-
dia eder... Aynı bizim gibi. Yir-
mi milyonuz biz. Ama onlara
göre yokuz.

SOSYALİST ÜLKELERLE İLİŞKİLER

● Önce Castro'nun bizim şart-
larımızı kabul edip etmeyeceği-
ni bilmek gerek. Bizim şartları-
mız şunlar: Kübaların bizim

Genç kuşağın devrimci

Yeni Gerçek

dergisi
Sanat ve Düşün alanında
11. Sayısı Çıktı
P.K. 938 İSTANBUL

Anı Der: 529

Stokely Carmichael

SIYAH İKTİDAR

Beyaz oğlu beyazlar yüzyıllardan beri siyah deriilleri ezdiler,
sömürdüler, linç ettiler... Siyah İktidar, bu ezilen insan-
ların zulme, sömürüye başkaldırısıdır. Hareketin
Lideri Carmichael bu eserinde Amerikan top-
lumunu marksist açıdan eleştirerek Siyah
İktidar'ın ne olduğunu açıklıyor. Lüks
krome dört renkli offset kapak için-
de fiyatı 7,5 Lira'dır.

Halk edebiyatı kürsüsü üzerine düşünceler

HALK edebiyatının, yada daha geniş bir çerçeveye içinde, halka değgin her şeyin incelenmesi 20. yüzyıl kültürünün başlıca özelliklerinden biridir. Halkbilim (folklor), antropoloji, bu yüzyılda oluşmuş bilim dallarıdır. Tarih bu yüzyılda büyük adamların, hanedanların tarihi olmaktan çıkarak halkın yaşayışını, inançlarını, geleneklerini incelemeye yönelmiştir. «Halk» kelimesi çağımızda, daha önce hiç görülmeyen bir önem, bir kutsallık kazanmıştır. İlk olarak bu yüzyılda bütün sanat kolları bilinçli bir tutumla halk sanatlarını kaynak olarak kullanmaya başlamıştır. Denebilir ki, dünya tarihi, bundan böyle, gerçek anlamda bir halklar tarihi olacaktır. Kesindir bunun belirtileri.

Dünyada genel eğilim böyleyken, Türkiye'de üniversite eğitiminde reform isteyen öğrencilerin, Türk Dili ve Edebiyatı'nın çeşitli kürsüleri arasında bir de Halk Edebiyatı Kürsüsü kurulması dileğini getirmeleri son derece normal ve sevindirici bir olaydır. Halk geleneği özellikle önemli bir yer tutuyor edebiyatımızda. Ashında bu ihtiyaç, öğrencilerce dile getirilmeden önce gerçekleştirilmiş olmalıydı. (Yenilmiyorsam, gımdilik Erzurum Üniversitesi'nin Türkoloji Bölümü'nde böyle bir kürsü var. Herhalde bundan sonra başka üniversitelerimizde de bu kürsüler kurulacaktır.)

Türkiye'nin halk edebiyatı, başka Avrupa ülkelerinininkilere benzemez. Onlardan çok daha zengindir. Karacaoğlu, Yunus, Pir Sultan, Dadaloğlu yanında halk şairleri yoktur Avrupa'da. Onların halk şiirlerinde gerçek bir ikelliğin, tek tek sıvırılmış ozanlar yerine, adsız ozanların küçük katkılarıyla beslediği bir sözlü geleneğin tadı, tazeliği vardır. Ama okur - yazar çevrelerin edebiyatıyla boy ölçüşecek bir sanat üstünlüğüne erişememiştir halk edebiyatı. Oysa Türkiye'de halk şairleri, dile getirdikleri temel insani duygularla klasik edebiyatı çok kere göğede bırak-

mışlardır. Biçim açısından yapılacak bir karşılaştırma, hiç şüphesiz, Divan edebiyatının kendi belirli, klasik ölçüleri içinde çok daha incelikli bir sanat yarattığını, retorikçi olağanüstü başarıyla kullandığını gösterecektir. Ama edebiyat yalnızca bir biçimcilik sorunu değildir. Böyle bir tutumla, Tasso'nun yapma epiklerinin, İlyada'dan çok daha üstün olduğunu kabullenmek zorunda kalırdık. Halk edebiyatı da kalıplaşmaya, tekrara, taklide girmiştir. Sözlü geleneğin başka türüsü zaten düşünülemezdi. Vezinlerinin, retoriklerinin bir ölçüde ilkel kaldığı da doğrudur. Ne var ki o ikelliği sayesinde hayatın somut gerçeklerine bağlı kalabilmiş, söz sanatlarına boğulmaktan kurtulmuştur. Bağlı başına bir kürsü kurulması için, Türk edebiyatında, bir de halk edebiyatının bulunması, yeterli neden bence. Madem böyle bir ürünümüz var, onu da iyi bilmeliyiz. Halk edebiyatımızın ayrıca da üstün bir başarıya ulaşmış olması, böyle bir kürsüyü kaçınılmaz kılıyor. Türkoloji'de Divan edebiyatının incelenmesi ne kadar gerekiyorsa, halk edebiyatının öğretilmesi de o kadar gerekli.

Belki bu düşüncemi yadırgayanlar olacaktır. Halk edebiyatını ben bugünkü Türk edebiyatı için tek sağlam gelenek olarak görüyorum. Oysa Divan edebiyatına bu gözle bakmıyorum. Onu bir edebiyat olarak küçümsemek, inkâr etmek gibi bir tutumum yok. Fuzulî, Bâkî, Nedim; şüphesiz çok büyük şair hepsi. Gelgelelim, belli bir çevre ve belli bir düzen içinde yer almış, o düzenin dışına hiç taşmamışlar (Halk edebiyatının gelişmesinin nedeni de bu ya. Okur - yazar edebiyatı sınırlı bir çevrede kalınca, ortadaki boşluğu halk kendi dolduruyor.) Düzen, tarihi gelişme sonucu yok olunca, onlar da eserleri, dinleyicileri, felsefeleriyle silinmişler. Bir kere sözlüksüz yanlarına yaklaşılamıyoruz. Bu ne onlara suçu, ne de bizim. Ama olay apaçık ortada. İktidarı bir dil engeli griyor Divan edebiyatıyla

aramıza. Oysa halk şiirinde böyle keskin bir kopma yok. Divan şairini esinlendiren kaynaklar da bugün bize kültürel çalışmaya alanı olmak dışında çok bir şey getirmiyor. Ne o felsefeyi, ne de o duygulanım tarzını kendimizde yeniden canlandıralıyız. Oysa halk edebiyatını okurken bu bakımdan da daha rahatız. Karacaoğlu'nın aşkını, Dadaloğlu'nun başkaldırmasının duygu yanını bugün de yaşayabiliyoruz. «Dersaadet duyarlığının yarattığı mazmunlar şimdi bizim için ne kadar geçersizse, halk şiirimizi yaratan ilkel tarım düzeni de o derece geri ve dar; ne o ne de öteki bizim için sağlam bir edebiyat geleneği olamaz», diyecekler vardır belki. Ama romantik bir popülist tutumla, halk şiirini tekrarlatalım demiyorum ben de. O geri düzen ve dar yaşantı alanı bizim için hâlâ bir toplumsal gerçek. Provanslı trubadurlarla bugünün Fransa'sı arasında çok fark var. Ama Aragon trubadur geleneğinden rahatsız olmuyor; ve Yunus'un Anadolu'su bugüne kadar fazla değişmiş değil. Halk şiiri, ağılamak için bile olsa, yaşıyor hâlâ. Zaten modern bir edebiyatla eski gelenek arasında o kadar fark ister istemez olacaktır. Çağdaş bir İtalyan şairinin geleneği Dante'den başlar - düşünce ve duyarlık farkı ne kadar büyük olursa olsun, arada dolaysız bir bağlantı vardır. İşte modern Türk edebiyatıyla Divan edebiyatı arasında kuramadığım bu bağlantıyı, çağdaş edebiyatımızla halk edebiyatımız arasında kurabiliyorum: dilyile, en yalın öğelerine indirgenmiş temel hayat görüşüyle sağlanan gerçek bir bağlantı.

Halk edebiyatı kürsüsü konusundan ayrılıp Türk edebiyatının klasiğini aramak gibi alabildiğine geniş bir konuya daldım. Belki de çok yanlış söylediklerim. Ama yanlış olması bile, böyle bir kürsü kurulması gerektiğinin kanıtı. Bu konulara bilimin getireceği açıklık, yanlışları önlerdi.

Murat BELGE

Amerikancı Millî Eğitim Bakanı istifa etmelidir

Mehmet GEZER

«...söz söyleyecek birisi var ki bu da bizzat Millî Eğitim Bakanı İhramî Ertem'dir. Siyasetten bir vali iken, Adalet Partisi sayesinde milletvekili seçilmiş. Başbakan Demirel tarafından Bakan olarak şeref-lendirilmiş bir kişi, bizzet bir koltuğa oturdu mu, o koltuğu dolduramıyor. Dolduramıyor ise, istifa diye bir müessesenin varlığını hatırlamalıdır. Hatırlamıyor ise, o Bakan koltuğundan tutulup oturduğu koltuktan kaldırılmalıdır. Devlet idaresi demek, yaz-boz tahtasına yazı yazıp sonra silmek demek değildir. İhramî Ertem ise Bakan olduğu günden bu yana, yaptığı gafflarla, sadece Türk Millî Eğitimine değil...»

Yukarıdaki cümle başından başlamayıp ve başka bir cümleyi de bitirmeden kestiğim sözleri ben yazmadım. Bu sözler, A.P. İktidarını tutan, Süleyman Demirel'i fazlasıyla seven, sağ basının göbeğinde olan bir gazeteden alınmıştır. Hem de bu gazete hükümet üyeleri arasından birkaçının düşürülüp kendi adamlarının getirilmesi için çalışan sağ gazetelerden de değil. Bu türlü önyargıları, büyük iddiaları olmayan az tirajlı bir sağ gazete. Buna ilan gazetesi de diye-

bilirsiniz, bulvar gazetesi de. Ne dersiniz deyin. Fakat şunu unutmayın ki, İktidarı ve hele Süleyman Demirel'i fazlasıyla sevdiği bayazıllardan belli.

Yukarıdaki sözler, adını vermediğim gazetenin 27 Eylül 1968 tarihli sayısındaki başyazıdan alınmıştır. Yani derslerin başladığı günlerde.

Biz de geçen ders yılının sona erdiği günlerde «Bu Karanlık Ders Yılı Da Bitti» adlı bir yazı yazmıştık. Bu yazıda bütün ders yılının karanlık tablosunu çizdikten sonra, yazımızı şu paragrafla bitirmiştik:

«Demirel kabinede değişiklik yapmayı düşünüyorsa, ilk değiştireceği Bakan İhramî Ertem olmalı. Bir buçuk yıla yakın bir süredir denedi nasıl olsa Ertem'i... Ve bu bir buçuk yıl Ertem'in olanca başarısızlığıyla bitti. Ve bakanları arasında İktidarını en çok sarsan da Ertem oldu... 1969 seçimlerine de şurada bir buçuk yıl kaldı. Bu bir buçuk yılda da bir başkasını denemesi gerekir... Değişiklik kötü şey de değildir hani...»

Şimdilerde 1969 seçimlerine bir buçuk değil, ancak bir yıl

kaldı. İhramî Ertem'in başarısızlıklarına yeni halkalar eklendi... Trafikomik tutumlarını devam ettirdi... Bu ders yılına girerken de, ders kitapları rezaleti öğrenci velilerini şaşırttı. Hiçbir şeyden haberleri olmayan ilkökul öğretmenlerinin ders başladığı günlerde karga-laşıkları yeni program öğretmenleri ve öğrencileri bocalat-tı. Gümrükten mal kaçırıcısına hazırlanan program bir yıl denenecekmiş. Sekizinci Millî Eğitim Şurasında tartışılacakmış. (Ki bu Şura'nın da toplanacağı yoktu ya, TOS'un önyayak olup topladığı Devrimci Öğretmenler Şurası'nın hatırlatmasıyla harekete geçildi.) Kabul edilirse edilecek, edilmezse kaldırılacak rafa ve yeni bir program daha hazırlanacakmış. Programlar elbette ki değiştirilecek, statik olmayacak, fakat bu kadar da sık sık değiştirilmemelidir. Asıl uygulayanların görüşü alınmalıdır. Ülke koşullarına, psikolojiye uygun olmalıdır programlar. Asıl uygulayanların düşüncesi alınmadan, ders araçları, gereçleri, halkın ekonomik durumu, personelin yetişme derecesi, öğrencinin ilgi süresi düşünülmeden hazırlanan, hem de tabana dayanmadan yukarıdan Amerikalı uzmanlarca birlikte

Amerikan sistemine göre öğretim yapılacak olan isimless okulda fakir mahalle çocukları late bu koşullar altında yetişeceklerdir..

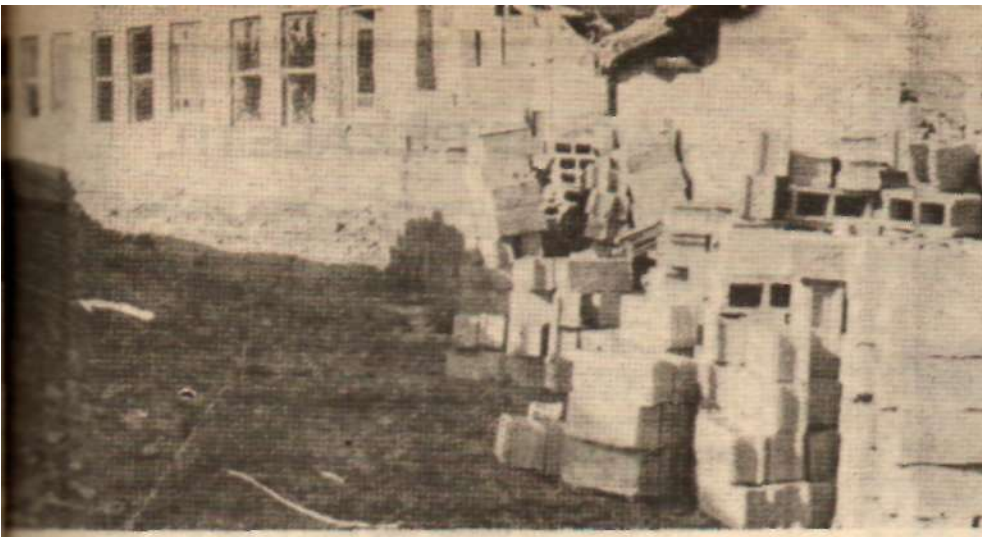
hazırlanan bir program geçerli olamaz. Geçerli olmayan programların sık sık değişmesi de anarşiyeye götürür.

Bu ülkenin öğrenci ve öğretmenleri denek olarak görüldükten sonra, psikolojiye göre ilgileri 15-20 dakika olan çocukları saatlerce içeride tutmayı getiren, yaz yazmaktan öğrencileri öğretmenleri bıktıran, velileri kâğıt masraflarından inleyen bir program daha sunarlar; olmazsa... Bu da mı iş ki(!)

Ertem'in gene öğretmen kıymıyla, program, yönetmelik,

ders kitapları anarşisiyle bağlantı bu ders yılının da aydınlık bir ders yılı olamayacağı apaçık.

Bu kadar başarısızlıklar, bocalamalar, acalıp demeçlerden sonra küldür paldır dönüşle-riyle Millî Eğitim Bakanlığının ciddiyetinden uzaklaşan Ertem ya istifa etmeli, yada Demirel tarafından kabine dışında bırakılmalıdır. Şurada seçimlere bir yıl kaldı. Birini daha deneyebilir Başbakan... Hep öğretmen ve öğrenciler denenecekler değil ya...

İşte Amerikan sistemine göre ilköğretim yapılacak olan ilkokullardan biri... İsmi dahi konulmamış olan okulun damı yeni tamamlanmıştır...

İşte Amerikancı uygulamadan bir örnek

1 968 program uygulaması ilk öğretimde birinci ayı doldurdu. Bilindiği gibi bu program üç Amerikalı uzman tarafından hazırlanmış olup ilk uygulamalarına 1962 yılında geçtiği deneme okullarında başlanmıştı. O zamandan bugüne kadar hakkında en ufak bir inceleme yapılmıyan program bütün okullarımıza yerleştirildi. Bu program Millî Eğitim Bakanlığı'na 512 sayılı bir kitap olarak hazırlanmış öğretilere verildi. Yalnız yıllık planlara, ünite planlarına günlük planlara bu program içerisinde örnekler verilmediği için şaşır karıştı.

Ayrıca programda yer alan, çizimler ve seyyahatlerle ders araçlarına yerinde başvurarak her şeyi tabii çevresi içinde inceletmelidir. Buna imkân bulunmazsa bu çevre okulda meydana getirilecektir. (okul uygulama bahçesi, akvaryum, terarium, ensekteryum, ve saksılar içinde çeşitli hayvanların beslenmesi, bitkilerin yetiştirilmesi s.h.) gibi bölümler konuk olmaktan öeri gidemedi.

Biz, bu uygulanmaz programın ülkemiz şartlarıyla olan ilgizliğini ortaya koymak için en büyük şehrimizde kurulu bir ilkokulun durumunu açıklamaya uygun görmekteyiz.

İstanbul ili içersinde Elektrik Sitesi gökdelenlerine 250 metre uzaktaki bir gecekondu bölgesinde kurulu olan bu ilkokulun resmi ismi yoktur. Bu okul kurulmuştur ve 300 öğrenci vardır. Okula çevredekiler "Taşocağı İlkokulu" ismini fakatları için resmi yazışmalarda bu ismi kullanılmaktadır.

Okulda yukarıda sözü edilen akvaryumlar, teraryumlar olmadığı gibi damda öğretilere ağıktan sonra kapanmıştır. Bu nedenle program içinde araçlar bölümünde yer alan kuş konakları, hava gözlem kuleleri yapılmamıştır. Programa göre düzenlenmesi gereken okul bahçesinde ise ağaç olarak sadece 100 metre boyunda bir fidan vardır. Ve kız erkek 300 öğrenci için okuldan 70 metre uzakta bir susuz tuvalet. Okulun su-

yu olmadığı için öğrenciler variller içerisine konan suları içmek zorundadırlar.

Öğrencilerin gözlemlemesi gerekliliği olan P.T.T., hükümet binası ve müzelerden en yakın olanları Şişli'de olup okula u-

zaklıkları otobüsle yirmi dakika kadar tutmaktadır. Ayrıca otobüse binmek için de on dakikalık bir yolun yürünmesi zorunludur.

Bu sözlünü ettiğimiz ilkokul 1964 il ve ilçe ilkokulundan biridir. Yani iyi şartlı okullarımız arasındadır. 1967-68 yılı istatistiklerine göre köy okullarımızın sayısı 29.800'dür. Açık olarak bilinmektedir ki, köy okullarımızın çoğunun şartları da yukarıda sözlünü ettiğimiz Taşocağı ilkokulundan farklı değildir. Hatta daha kötüdür.

Bütün bu sıralananlar göstermektedir ki, Amerikalı Dr. Green, Dr. Andersen, Dr. Holmlund tarafından öncülüğü yapılan yeni ilkokul program uygulaması bizim çatıları yeni kapanmakta olan ilkokullarımıza uygun düşmemektedir. Ve millî ölçülere göre yeniden ele alınıp yerli uzmanlarca düzenlenmelidir.

Reklam, işlerinizi saat gibi yürütür

REKLAM VE TANITMA FAALİYETLERİNİZİ yurt içinde ve dışında EN ETKİLİ VE EN İSRASFIZ ŞEKİLDE YÜRÜTMEK İÇİN Kurumumuz hizmetlerinden faydalanınız

BASIN İLÂN KURUMU

Çağaloğlu, Türkocağı Cad. no: 1, kat: 3
Telefon: 27 66 00 - 27 66 01, İstanbul

AYDINLIK
sosyalist dergi

1 Kasım'da çıkıyor!

(ANT Der : 532)

Dev Üçlünün ikinci kitabı çıktı !

Yer demir gök bakır

Yaşar Kemal

Yaşar Kemal'in dev üçlünün ikinci kitabı olan Yer Demir Gök Bakır, doyumsuzlukların, kaçıların hikâyesidir. Yaşar Kemal bu romanında, başı dara gelmiş, sıkılmış halkın azgınlaşmak için kendisine bir ermiş, bir ümit dünyası yaratmasını en ince ayrıntılarına kadar anlatır. Bir toplum bir düşünce dünyası yaratırken Yaşar Kemal bu yaratış anını Yer Demir Gök Bakır'da en gerçek yönüyle yakalar. Lüks krome dört renkli offset kapak içinde 496 sayfalık bu eser 15 Lira fiyatla ANT YAYINLARI'nın sekizinci kitabı olarak çıkmıştır. Genel Dağıtım : ANT YAYINLARI - P.K. 701 - Sirkeci - İstanbul. İstanbul ve Ankara Dağıtımı : GE - DA. Üçlünün son kitabı olan Ölmek Otu da yakında çıkacaktır.

Alberto Bayo

Gerilla nedir

5 LİRA

Kemal Süker

Nâzım Hikmet'in polemikleri

7,5 LİRA

Yaşar Kemal

Ortadirek

15 LİRA

Stokely Carmichael

Siyah iktidar

7,5 LİRA

Che Guevara

Savaş anıları

tükendi

Emile Burns

Marksizmin temel kitabı

5 LİRA

ABONELERİMİZE İNDİRİM : ANT'a abone olanlar yukarıda listede bulunan bütün kitapları yüzde 20 indirimle alabilir. Abonelerimiz için Yer Demir Gök Bakır, 12, Ortadirek 12, Savaş Anıları 8, Marksizmin Temel Kitabı 4, Nâzım Hikmet'in Polemikleri 6, Siyah İktidar 6, Gerilla Nedir 4 Lira'dır. ANT'a abone olan her okurumuz dergimizi 84 Kuruş'a alarak 21 Lira, kitaplarımızı 13 Lira indirimle alarak bir kalemde 24 Lira tasarruf sağlayabilecektir. Bunun için abone bedelini ve kitap ücretini ANT DERGİSİ - P.K. 934 - Sirkeci - İstanbul adresine havale etmek kâfidir.

Lâra Plâji

KÖTÜ BİR BENZEYİŞ — Resimde Antalya'nın bir plajının temâ yarıdır. Plajın giriş kapısında bulunan ve yukarıda görülen "LARA PLATT" ibaresindeki plajın (P) harfi Sovyet Rusya armasında mevcut olan arağa ne kadar da çok benzenmektedir. Çeşitli dalikodulara yol açan bu şekildeki harf maalesef ilâhilerin gözünden kaçmıştır. Kötü bir benzeşim eseri olan bu yazının değiştirilmesi hâzır sayıtların sonu olacaktır. (Foto: SABAH — SÜAT GÜNGÖR)

YAZISIZ

(Bâbüâlde Sabah - 24.10.1968)

AF DEĞİL, BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ!

Alpay KABACALI

EKİM ayı, fikir hürriyetine darbeler vurma ayı oldu Türkiye'de.

Önce Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun verdiği mahkûmiyet kararı öğrenildi, böylece «Alkışık davası»nın yeni bir safhası daha açıldı. Ardından mahkûmiyetler dizisi... İstanbul Toplu Basın Mahkemesi, Yağar Kemal'i mahkûm etmekle başladığı adli yıla ertesi hafta İlhan Selçuk ve diğer beş gazeteciyi mahkûm ederek devam etti. ANT'çılar hakkında «cumhurbaşkanına hakaret» ten a-
lelacele yeni bir dava açıldı. Sıra da hangi gazetecilerin, yazarların bulunduğu şimdiden kestirilemez. Geçen hafta Josef Stalin'in «Lenin» adlı eserinin toplatılması ise «fikir ve ka-

naat hürriyeti» getiren 1961 Anayasasından sonra, Anayasa-ya rağmen yürütülen yasakla-maların ne ilki ne de sonuncu-suydu şüphesiz... Ama, eline toplatma kararı verilen polislin tedhiş usulüyle matbaalara bas-kınlar yapması, 1960'dan buya-na ilk defa görülmüyordu... Büt-tün bunlara, Adalet Bakanının «Terör tasarısı» olarak bilinen «Temel Hak ve Hürriyetleri Ko-ruma Kanunu Tasarısı»nın Meclise sevkedileceğini belirten açıklamasını ve Cumhurbaşkan-ının bu kanunla ilgili sözlerini ekleyiniz.

Son günlerde özellikle bu ta-sarının kanunlaştırılması çahş-malarına hız verilmiştir. Geçen yıl karşılaştığı sert tepkilerden sonra adını «Millî Güvenlik Ka-nunu Tasarısı» olarak değiştiren iktidar, bu tasarını Meclis'ten geçirebileceğini ummaktadır. Tasarının görüldüdeki ge-rekçesi millî güvenliği koru-maktır. Asıl amaç ise, geçmiş devirlerde sömürü paravanası, baskı aracı olarak kullanılan 141-142'nin fonksiyonunu sürdür-mek hâle gelmesidir. «Millî Güvenlik» kavramına sığınarak terör yaratmak, basını kontrol altına almak isteyen iktidar, millî güvenliğe Amerika'sıyla, NATO'suyla iktidarete olduğu darbeyi gözlerden kaçırmakta, basını da «af» teranesiyle oya-layıp bu korkunç emellerine or-tak etmek istemektedir.

Basının 27 Mayıs 1960 öncesinden ne farkı kalmıştır yada kalacaktır? 27 Mayıs öncesi iktidarına kabuslar gördüren, sa-dece iktidarı ele geçirme müca-delesi yapar CHP muhalefeti-ydi. Bugünkü iktidarı korkutan ise, «ana muhalefet partisi», ya-nî sosyalist parti olmayacağını açıklayan CHP ve NATO'cu

Bu malın fiyatı ne ola?

Sovyet Elçiliği'ne ve bütün komünistlere soruyorum: — Ben komünist olsay-dım, siz de olabileceğime inansaydınız, bana ne verir, hangi kıymeti biçerdiniz? Olmayan vicdanımızın ta i-çindeki kanaati, olduğu ka-darıyla açıklayabilir misiniz?

NECİP F. KISAKÜREK
(Bugün - 22.10.1968)

İnönü'sü değil, sosyalist ve bi-
linçli muhalefettir; toplatılanlar ise sol yayınlardır. Köklü basın mevzuatı değişikliği, fikir hür-riyeti mücadelesi yerine «basın affı» konusunu ilk ortaya a-tan da AP ile 1969 koalisyonu-na hazırlanan CHP değil midir?

Bâbüâlde basını ise, ilân için ş-
zel sektör peşinde koşan pat-ronların istegine uygun bir bi-çimde, bu tehlikeli gelişmeleri hiç mi hiç önemsememekte, şimdilik «basın affı» umuduyla avunmaktadır.

Ne var ki bu iktidardan kök-lü bir çözümlü beklemek el-bette ki abestir. Her yıl basın affı da çıkarılsa, bu düzen de-
vam ettiği, iktidar Anayasayı çıkarma alet etmek istediği sürece, gazeteciler yine adliye koridorlarında süründürülecek, kendilerini vicdanlarına değil, iktidara karşı sorumlu sayan ve sol yayınlarda pertavsızla suç arayan bazı savcılarla elin-den kurtulamayacaktır.

Cumhurbaşkanı Suna'yı Cumhuriyet Gazetesi'ne geçen

JACKIE REZALETİ!..

KEMAL BISALMAN (Milliyet) : — Bir o çelebi Ken-nedy'yi düşünün... Bir de bu palikarya hovardasını!.. Hepimiz buna bozuluyoruz galiba. Ve bozulduğumuz için de, «Neyse geçmiş olsun Jackie» diyoruz!

REFİK ÖZDEK (Bugün) — Bizans entrikası, Amerika-nın nüfuzlu ailelerini kışkaca almıştır. Jacqueline safca kandırılmıştır ve Onassis'in niyeti evlenme yo-huyla bir takım iktisadi ve siyasi emellerini gerçek-leştirmektedir.

ÇETİN ALTAN (Akşam) — Ve Jacqueline'in yanına aslında Onassis'in erkekligi değil, cüzdanı girmek-tedir. Koca Kennedy'nin adını taşıyan bir kadın ser-vete satılmıştır. Onassis sade kendi halkını değil büt-tün yeryüzünü sömürerek kendi ülkesine Amerika Cumhurbaşkanı'nın karısını gelin olarak getiriyor. Ya bizimkiler neyi getiriyor?

ABDİ İPEKÇİ (Milliyet) — Ashnda iki insanın hayat-larını birleştirmek konusunda aldıkları bir karara kimse-
nin müdahale ve itiraz hakkı olmamak gere-kir. Bu hassasiyeti nasıl yorumlanabilir? Sanırım me-sele, Kennedy isminin topladığı sempati ve yarat-tığı efsanedir. Jacqueline bütün dünyada bu efsane-nin temsilcisi sayılıyordu. Aldığı karar bu varsayı-mın ashnda sun'î olduğunu doğrulamıştır. İşte bu kadar...

FARUK ŞENSOY (Akşam) — Kapitalizm bir kere daha gereğini uyguladı: Milyarder Onassis dün Amerika-nın en güzel tepeleriyle en verimli vâdilerine resmen yatırımını yaptı!

REFİK ŞEVKİ (Bugün) — Onassis, devlet içinde devlet, hattâ bir donanma imparatorluğu kurmak sevdası-nadur. Jacqueline ile evlenmeyi bu gayesini gerçek-leştirmeye yardımcı eder düşüncesiyle tasarlamış ola-bilir.

NİZAMETTİN NAZİF (Yeni İstanbul) — Onassis'in iki-yüz gemilik azametli filosu içinde ikiyüz bin tonla-toluk tankerleri de vardır ama portföyünden çıkarıp bir tahtada sayılabilecek dört yüz milyon doları olma-dığı anlaşılmıştır. Büyük armatör için bu Jackin ikiyüz tankerin hiçbirisinde bulunmayan cinsten bir tahliyesi simidi mi oldu acaba?

ERDOĞAN TOKMAKÇIOĞLU (Yeni İstanbul) — Washington'un taşına bak - Onassis'in yanına bak, - Jaki, bir ruma vardı, - Şu feleğin işine bak.

VECİHİ UNAL (Bâbüâlde Sabah) — ... Ama, madem ki yazı bir siparistir ve siz bir yazarınız, mesleğiniz icabı bütün dünyayı ilgilendiren bu olayı yok saya-mazsınız.

VE BUGÜN GAZETESİ'NDEN BİR BAŞLIK — Utanmaz kadın! Jacqueline bütün şerefli insanların nefretini kazandı - Basınınızın bu kadının utanç ve-rici izdivacına ehemmiyet vermesi de ayrı bir reza-lettir!

hafta verdiği demec de, özellikle «Temel Haklar Kanunu Ta-sarısı» (yeni adıyla «Millî Gü-venlik Kanunu Tasarısı») aç-tısından basın hürriyeti konusun-daki endişelerimizi artırır nite-liktedir.

Sunay, aşırı bir soyutlama çerçevesinde, «hürriyetleri kul-lanırken zaman zaman fert ola-rak da, kuruluş olarak da bu hürriyetlerin dışına çıkıldığı» gerekçesiyle tasarıyı bir «ted-bir» olarak, mütalâa etmiştir. Bu mütalâasıyla, geçen yıl ta-sarının bir «terör tasarısı» ol-duğunu ortaya koyan ve sağ-duyuyu, bilimi temsil eden fa-külteleri, bilim adamlarını ve çeşitli kuruluşları bir kalemden inkâr etmiş olmaktadır.

Bu baskılar ve zindana atma tehditleri şüphesiz sosyalist ya-zarları korkutmayacaktır. Ger-çek devrimciler, halk yararına olmayan söz ve eylemler kim-den gelirse gelsin, eleştirmeye, doğruyu belirtmeye devam ede-ceklerdir.

Süleyman Mucizesi!

Mucizeler devri geçmiş-tir denemez. Asrımızın da mucizesi vardır. Yal-nız bunlar, metafizik de-
virlerin mucizesi gibi de-ğildir. İlâhî kudretin in-kârı sapmış rubluları imâ-
ne çevirmek için olağan-üstü tecellilerle dışındaki mucizeler...

Bunlar, gerçekten halkı seven bir başbakanın ken-di gibi olanlarla birlikte bütün enerjilerini gönül-lerinde toplayarak yaptığ-ı işlerdir.

Mucize devri geçme-miştir. Bu devrin mucize-si de vardır.

ORHAN SEYFİ ORHON
(Son Havadis - 22.10.1968)